

चालू घडामोडी

1-28 फेब्रुवारी 2022

GUIDANCE
G R O U P

संकलक:- अमोल मुंजे

CONTENTS

युकेन-रशिया वाद.....	5
युकेन-रशियाचा सांस्कृतिक इतिहास.....	5
सोव्हिएत कालखंडातील युकेन.....	6
युकेनचं भौगोलिक आणि सामरिक महत्व.....	6
भाषिक समीकरण.....	7
पुतिन यांची महत्वाकांक्षा.....	7
भारतावर काय परिणाम होतील.....	8
भारताचे G20 अध्यक्षपद लक्षात घेऊन, केंद्र सरकारने G20 सचिवालय तयार करते केले.....	8
G20 सचिवालयाची जबाबदारी काय आहे?.....	8
स्टॅव्यू ऑफ इक्वॅलिटी.....	9
समानतेच्या मूर्तीचे वैशिष्ट्य.....	9
गिनीज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्डमध्ये समावेश.....	9
दिव्या देसमस.....	9
संरक्षण मंत्रालयाने SeHAT योजनेअंतर्गत औषधांची होम डिलिव्हरी सुरु केली आहे.....	10
सेहत उपक्रम.....	10
राष्ट्रीय युवा सशक्तीकरण कार्यक्रम योजना.....	10
सौभाग्य योजना : सौर विद्युतीकरण योजनेत राजस्थान अव्वल.....	11
सौभाग्य- प्रधानमंत्री सहज बिजली हर घर योजना.....	11
योजनेची व्याप्ती:.....	11
ठळक वैशिष्ट्ये:.....	12
ट्रान्सजेंडर समुदाय आणि भिकाऱ्यांसाठी केंद्राने 'स्माईल' योजना सुरु केली.....	12
स्माईल योजनेत दोन उपयोजनांचा समावेश आहे. ते असे आहेत:.....	12
कॅन्सर रोकण्यासाठी महाराष्ट्राच्या आरोग्यमंत्र्यांची 'होप एक्सप्रेस'ची घोषणा.....	13
ऑपरेशन आहट.....	14
पार्श्वभूमी.....	14
ऑपरेशनची गरज.....	14
युकेनमधून नागरिकांना बाहेर काढण्यासाठी भारताने ऑपरेशन गंगा नावाचे मिशन सुरु केले.....	15
पंजाबच्या मुख्य निवडणूक अधिकाऱ्यांनी 'शेरा' नावाच्या शुभंकराचे अनावरण केले.....	15
भारतातील पहिले जिओलॉजिकल पार्क मध्य प्रदेशातील जबलपूर येथे बांधले जाणार आहे.....	15
भारत देशाबाहेर UAE मध्ये पहिली IIT स्थापन करणार आहे.....	16
गुजरात, उत्तर प्रदेशमधील अभयारण्ये रामसर साइट्स म्हणून सूचीबद्ध आहेत.....	16
अरावली बायोडायव्हर्सिटी पार्कला भारताची पहिली ओईसीएम साइट घोषित करण्यात आली आहे.....	16
दुबई जगातील पहिली हायड्रोजनवर चालणारी प्लाईंग बोट 'द जेट' लाँच करणार आहे.....	17
मध्य प्रदेशातील खंडवा जिल्ह्यात पहिला बायोमास आधारित हायड्रोजन प्लांट.....	17
योजनेचे मुख्य-ठळक मुद्दे.....	17

बायोमास म्हणजे काय?	18
ऊर्जेसाठी बायोमास स्रोतांमध्ये हे समाविष्ट आहे	18
IISc. ने भारतातील सर्वात शक्तिशाली सुपर कॉम्प्युटरपैकी एक 'परम प्रवेगा' कार्यान्वित केला	18
इस्रोने ईओएस-०४ या पृथ्वी निरीक्षण उपग्रहाचे यशस्वी प्रक्षेपण केले	19
पृथ्वी निरीक्षण उपग्रहाबद्दल (EOS-04):.....	19
इतर उपग्रहाविषयी :	19
पंतप्रधान मोदींनी 'किसान ड्रोन यान्त्रे'चे उद्घाटन केले आणि 100 'किसान ड्रोन' ला हिरवा झेंडा दाखवला	20
कॅनडाने जगातील पहिली वनस्पती-व्युत्पन्न COVID-19 तस मंजूर केली आहे.	20
पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी इंदूरमध्ये 550 टन क्षमतेच्या गोबर-धन प्लांटचे उद्घाटन केले	20
वनस्पतींचे फायदे काय आहेत?.....	21
कोब्रा वॉरियर 22: भारत मार्चमध्ये बहु-राष्ट्रीय सरावात सहभागी होणार आहे	21
भारत आणि ओमानने ईस्टर्न ब्रिज-६ हवाई सराव सुरू केला	21
भारतीय नौदलाचा बहुपक्षीय सराव मिलान 2022 ला सुरुवात	21
तिसरा भारत-जपान संयुक्त सराव 'एवस धर्म गार्डियन-२०२२'	22
महाराष्ट्रात SC उद्योजकांची संख्या सर्वाधिक आहे.	22
2021 मध्ये भारताचा व्यापार भागीदार म्हणून यूएस पुन्हा अव्वल स्थानावर आहे	22
भारताच्या पहिल्या दहा व्यापार भागीदारांच्या यादीत हे देखील समाविष्ट आहे:	23
भारताचे UPI प्लॅटफॉर्म अवलंब करणारा नेपाळ हा पहिला देश बनेल	23
पीआर श्रीजेशने 2021 चा वर्ल्ड गेम्स अँथलीट ऑफ द इयर पुरस्कार जिंकला	24
वेन्नई सुपर किंग्स भारताचा पहिला युनिकॉर्न स्पोर्ट्स एंटरप्राइझ बनला आहे	24
चॅम्पियन नीरज चोप्राला लॉरियस वर्ल्ड ब्रेकथ्रू ऑफ द इयर पुरस्कारासाठी नामांकन	24
वुशु स्टार्स चॅम्पियनशिप: भारताच्या सादिया तारिकने रशियामध्ये सुवर्णपदक जिंकले	25
दादासाहेब फालके आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सव पुरस्कार २०२२	25
शिओमारा कॅस्ट्रो यांनी होंडुरासच्या पहिल्या महिला राष्ट्राध्यक्ष म्हणून शपथ घेतली	25
सेबीच्या पहिल्या महिला प्रमुख म्हणून माधवी पुरी बुच यांची नियुक्ती	26
रमेश देव	26
रमेश देव यांची कारकीर्द	26
लता मंगेशकर	27
प्रसिद्ध गायक आणि संगीतकार बप्पी लाहिरी यांचे निधन	28
ओएसए (अवरोधक स्तीप एपनिया)	28
लक्षणं	28
कारणे	29
राहुल बजाज	29
अर्थसंकल्प 2022-23	30
पीएम गतिशक्ती	30
पीएम गतीशक्ति राष्ट्रीय बृहद आराखडा	30

रस्ते वाहतूक	31
बहुपर्यायी लॉजिस्टिक पार्क्स	31
रेल्वेमार्ग	31
पर्वतमाला	31
समावेशक विकास	31
शेती	32
केन बेतवा नदी जोड प्रकल्प	32
सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग क्षेत्र	32
कौशल्य विकास	32
शिक्षण	33
आरोग्य	33
सक्षम अंगणवाडी	33
प्रत्येक घरी नळाद्वारे पाणीपुरवठा	34
सर्वांसाठी आवास	34
ईशान्येकडील प्रदेशासाठी पंतप्रधानांचा विकास उपक्रम (PM-DEVINE)	34
चैतन्यपूर्ण गावे कार्यक्रम	34
बँकिंग	34
इ- पारपत्र	34
शहरी नियोजन	34
भूमी अभिलेख व्यवस्थापन	34
कंपनी बंद करण्यासाठीची प्रक्रिया वेगवान करणार	35
AVGC प्रोत्साहन कृती दल	35
दूरसंचार क्षेत्र	35
निर्यात प्रोत्साहन	35
संरक्षण क्षेत्रात आत्मनिर्भरता	35
नवोदय (SUNRISE) संधी	35
ऊर्जा परिवर्तन आणि हवामान संबंधित कृती	35
सार्वजनिक भांडवल गुंतवणूक	36
जीआईएफटी (GIFT)-आईएफएससी	36
संसाधनांची जुळवणी	36
डिजिटल रुपया	37
राज्यांना अधिक आर्थिक अवकाश उपलब्ध करून देणार	37
वित्तीय व्यवस्थापन	37
प्रत्यक्ष कर	37
स्थिर आणि अंदाजित कर रचनेचे धोरण यापुढे सुरु ठेवण्यासाठी:	38
नव्या 'अद्यावत कर विवरण' पद्धतीची सुरुवात	38

सहकारी संस्था	38
दिव्यांग व्यक्तींना करात सवलत	38
एनपीएस अर्थात राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेतील योगदानात समानता.....	38
स्टार्ट अप्स साठी प्रोत्साहनपर मदत	38
सवलतीच्या कर रचनेअंतर्गत दिले जाणारे प्रोत्साहन	39
आभासी डिजिटल मालमतेवर कर आकारणीची योजना	39
करविषयक दाव्यांचे व्यवस्थापन	39
आयएफएससी अर्थात भारतीय आर्थिक प्रणालीसाठीच्या संकेतांकासाठी कर विषयक प्रोत्साहन	39
अधिभासाचे सुसूत्रीकरण	39
आरोग्य आणि शिक्षण उपकर	40
उद्गम कर तरतुदींचे सुसूत्रीकरण	40
अप्रत्यक्ष कर.....	40
वस्तू आणि सेवा करात लक्षणीय प्रगती	40
विशेष आर्थिक क्षेत्र	40
सीमाशुल्क सुधारणा आणि शुल्क दर बदल.....	40
प्रकल्प आयात आणि भांडवली वस्तू.....	40
सीमाशुल्क सूट आणि शुल्क सुलभीकरण यांचा आढावा	41
क्षेत्रनिहाय प्रस्ताव.....	41
इलेक्ट्रोनिक्स	41

GUIDANCE
G R O U P

युकेन-रशिया वाद

सोव्हिएत युनियनमधून वेगळा झाल्यापासून रशिया (Russia) आणि युकेन(Ukraine) यांच्यात अंतर्गत संघर्ष पाहायला मिळत आहे. युकेन हा रशियाचाच भाग असून त्याचं स्वतंत्र अस्तित्व आहे मात्र अनेक रशियन हे स्वतंत्र अस्तित्व मान्य करत नाहीत. अशात युकेन आणि नाटो (NATO) देशांची जवळीक हा रशियासाठी चिंतेचा विषय ठरला आहे. युकेनला नाटोचं सदस्यत्व मिळण्याला रशियाचा तीव्र विरोध आहे. तसं झालं तर आशियातील रशियाचं महत्त्व कमी होणार, अशी भीती रशियाला आहे.

यावरून गेल्या काही दिवसांपासून रशिया आणि नाटो (NATO) संघटना यांच्यात तणाव दिसून येत आहे. युकेनच्या मुद्द्यावरून रशिया कठोर भूमिका घेत असल्याचे चित्र आहे. युकेनला नाटो संघटनेत सभासदत्व मिळू नये, यासाठी रशिया आक्रमक झाली आहे तर अमेरिका (America) आणि नाटोचं तसं लेखी आश्वासन आपल्याला द्यावं, अशी मागणी रशियाने केली होती. यावर काही तोडगा निघाला नसल्याने रशियाचे राष्ट्राध्यक्ष व्लादिमीर पुतीन यांनी 24 फेब्रुवारीला युकेनवर लष्करी कारवाई सुरू केली.

युकेन-रशियाचा सांस्कृतिक इतिहास

या सगळ्याची सुरुवात 9 व्या शतकापासून होते, जेव्हा पूर्व युरोपात स्लाविक वंशाच्या टोळ्यांचा देश, किवान रूस अस्तित्वात आला. आजच्या युकेन, रशिया आणि बेलारूस या देशांचा जन्म झाला याच किवान रूसमधून झाला असं या प्रदेशातले लोक मानतात.

दहाव्या शतकात किवान रूसचा राज्यकर्ता होता प्रिन्स वोलोदिमीर, जो प्रिन्स व्लादिमीर द ग्रेट म्हणूनही ओळखला जातो.

याच व्लादिमीरनं ऑर्थोडॉक्स ख्रिश्चन धर्माचा स्वीकार आणि प्रसारही केला. त्यामुळे रशिया तसंच युकेनसह अनेक देशांत तो संत व्लादिमीर म्हणूनही ओळखला जातो.

म्हणजे धर्म आणि वंशाच्या दृष्टीनं दोन्ही देशांचा उगम एकाच परिसरातून झाला आहे. जवळपास चार शतकं या किवान रूसचा अंमल कायम होतात.

पण किवान रूसच्या पाडावानंतर हे नातं तुटलं. पूर्व युरोपात वेगवेगळ्या प्रादेशिक सत्तां निर्माण झाल्या. कधी मंगोल साम्राज्य, पोलंड अशा बाहेरच्या सत्तांचा अंमल या प्रदेशावर होता. मग सतराव्या आणि अठराव्या शतकात युकेन पुन्हा रशियन साम्राज्याचा भाग बनला.

GUIDANCE
G R O U P

सोव्हिएत कालखंडातील युक्रेन

1917 साली रशियन राज्यक्रांतीनंतर तिथली राजेशाही संपुष्टात आली. मग 1922 मध्ये कम्युनिस्ट म्हणजे साम्यवादी विचारसरणीच्या सोव्हिएत युनियनचा उदय झाला. त्यावेळी युक्रेन या सोव्हिएत संघराज्याच्या संस्थापक सदस्यांपैकी एक होता.

तब्बल 69 वर्ष युक्रेन आणि रशिया हे दोन देश सोव्हिएत संघराज्याचा भाग म्हणून एकत्र राहिले. म्हणजे सोव्हिएत संघ आणि अमेरिका यांच्यातल्या शीतयुद्धाच्या काळात युक्रेन अमेरिकेच्या विरोधात होता.

पण म्हणजे दोन देशांमध्ये सारं काही आलबेल होतं असं मात्र नाही. 1932-33 मध्ये युक्रेनमध्ये मोठा दुष्काळ पडला होता, ज्यात लाखो लोकांचा मृत्यूही झाला. होलोडोमोर नावानं ओळखला जाणारा तो दुष्काळ मानवनिर्मित होता आणि त्यासाठी सोव्हिएत युनियनची धोरणं जबाबदार होती असं आजही अनेक युक्रेनियन मानतात.

ही नाराजी वाढत गेली. सोव्हिएत देशांमधली गरिबी, शीतयुद्धाचे दुष्परिणाम, साम्यवाद मागे पडून नव्या विचारांचा उदय, सोव्हिएत राष्ट्राध्यक्ष मिखाईल गोर्बाचेव्ह यांनी आणलेले बदल अशा गोष्टींमुळे अखेर 1991 मध्ये सोव्हिएत युनियनचं 15 देशांमध्ये विघटन झालं. युक्रेननं स्वातंत्र्य जाहीर केलं.

या गोष्टीची सल व्लादिमीर पुतिन यांच्यासारख्या काही रशियनांच्या मनात तीस वर्षांनंतरही कायम आहे. पुतिन यांच्या भाषणातही ती पुन्हा दिसून आली.

युक्रेनचं भौगोलिक आणि सामरिक महत्त्व

युक्रेनची राजधानी कीव्ह आणि रशियाची राजधानी मॉस्कोमधलं अंतर जेमतेम 700-800 किलोमीटरचं आहे. म्हणजे साधारण मुंबईहून नागपूरएवढंच.

साहजिकच युक्रेन सामरिकदृष्ट्या कायमच रशियासाठी अतिशय महत्त्वाचा राहिला आहे. शीतयुद्धाच्या काळात सोव्हिएत युनियनचा मोठा अण्वस्त्रसाठाही युक्रेनमध्येच ठेवलेला होता.

काळा समुद्र आणि भूमध्य सागरातील आपल्या व्यापारी मार्गांचा विचार करता युक्रेन आपल्या बाजूनं असणं ही रशियासाठी कायमच एक प्राथमिकता राहिली आहे.

सोव्हिएत पाडावानंतर रशिया युक्रेनकडे पूर्व युरोपातील देशांना जोडणारा मुख्य दुवा आणि पाश्चिमात्य देशांना दूर ठेवणारा 'बफर झोन' म्हणून पाहता आला आहे.

या बफर झोनमध्ये नाटो फौजा आल्या तर ते रशियाला दिलेलं थेट आव्हान समजू आणि योग्य उत्तर देऊ असा पवित्रा पुतिन यांनी घेतला आहे. युरोपियन राष्ट्रांनी युक्रेनला शस्त्रांनं पुरवणंही त्यांना मान्य नाही.

इथे हे लक्षात घ्यायला हवं, की युरोप खंडाचा भाग असला, तरी युक्रेन युरोपियन युनियनचा सदस्य नाही. हा देश नाटो राष्ट्रगटांतही नाही.

मात्र गेल्या काही दशकभरात कीव्हमध्ये युरोपवादी विचारांचा प्रभाव वाढत गेला आहे. त्यामुळे रशियावादी आणि युरोपवादी असे दोन गट देशात पडले.

भाषिक समीकरणं

काहींच्या मते युक्रेनमध्ये ही विभागणी आधीपासूनच होती. कारण एक देश असला, तरी युक्रेन भाषिक आणि सांस्कृतिकदृष्ट्या एकसंध नाही.

युक्रेनच्या पश्चिम आणि मध्य भागात युक्रेनियन भाषा बोलली जाते. तर दक्षिण आणि पूर्व भागातील प्रांतांमध्ये प्रामुख्याने मातृभाषा रशियन असलेले लोक राहतात.

भाषेशी निगडीत असलेली हीच ओळख 2014 साली संघर्षाचं कारण ठरली. त्यावेळी कीव्हच्या मैदान चौकात निदर्शनं आणि त्यातून सतांतर झालं, आणि राष्ट्राध्यक्ष विक्टर यानुकोविच यांनी देश सोडून रशियात आश्रय घेतला होता. त्यानंतर युक्रेनमध्ये युरोपवादी सत्तेत आले आणि मग रशियन भाषिक क्रायमिया द्वीपकल्पांनं फुटून रशियात जाण्याचा निर्णय घेतला.

पुतिन यांची महत्वाकांक्षा

सगळ्या रशियन लोकांना पुन्हा एकत्र आणणारा नेता अशी ओळख निर्माण करण्यासाठी पुतिन उत्सुक आहेत आणि म्हणूनच युक्रेन परत मिळवायच्या विचारानं पुतिन यांना जणू पछाडलं आहे असं निरीक्षण रशियाविषयीच्या अनेक जाणकारांनी नोंदवलं आहे.

त्यातूनच पूर्वी सोव्हिएत युनियनचा भाग असलेल्या जॉर्जियावर पुतिन यांनी 2008 साली हल्ला केला होता. जॉर्जियातले साऊथ ओसेटिया आणि अबखाझिया हे भाग तेव्हापासून रशियाच्या नियंत्रणाखाली आहेत.

युक्रेनविषयीही पुतिन यांची मतं आणखी तीव्र आहेत आणि त्यांनी ती अनेकदा स्पष्टपणे मांडली आहेत. युक्रेनमधल्या रशियन भाषिकांचं ते वेळोवेळी समर्थन करत आले आहेत. त्यामुळेच त्यांनी क्रायमियाचं रशियात विलिनीकरणाचा निर्णय घेतला होता.

आता सात वर्षांनी पुन्हा एकदा तशीच स्थिती निर्माण झाली आहे. पुतिन यांनी दोनेस्क आणि लुहान्स्का या युक्रेनमधल्या फुटिरतावादी प्रदेशांचं स्वातंत्र्य मान्य केलं आहे. नाटो फौजा युक्रेनच्या आणि पर्यायानं रशियाच्या उंबरठ्यावर उभ्या आहेत.

भारतावर काय परिणाम होतील

रशिया-युक्रेन लष्करी संघर्षाचा परिणाम मालवाहतूक, देयके आणि तेलाच्या किंमतींच्या वाहतुकीवर होणार आहे, परिणामी भारताला महागाईच्या संकटाला सामोरे जावे लागणार आहे.

भारत आणि रशिया यांच्यातील द्विपक्षीय व्यापार या आर्थिक वर्षात आतापर्यंत 9.4 अब्ज डॉलर्स होता, जो 2020-21 मध्ये 8.1 अब्ज डॉलर्स होता.

रशियाकडून भारताच्या मुख्य आयातीमध्ये इंधने, खनिज तेल, मोती, मौल्यवान किंवा अर्ध-मौल्यवान खडे, अणुभट्ट्या, बॉयलर, यंत्रसामग्री आणि यांत्रिक उपकरणे यांचा समावेश आहे; विद्युत यंत्रसामग्री आणि उपकरणे आणि खते. भारतातून रशियाला निर्यात होणाऱ्या प्रमुख वस्तूंमध्ये औषध उत्पादने, विद्युत यंत्रसामग्री आणि उपकरणे, सेंद्रिय रसायने आणि वाहने यांचा समावेश आहे.

या आर्थिक वर्षात भारताचा युक्रेनबरोबरचा द्विपक्षीय व्यापार आतापर्यंत २.३ अब्ज डॉलर्स इतका होता, जो गेल्या आर्थिक वर्षात २.९ अब्ज डॉलर्स होता. युक्रेनमधून भारतीय आयातीच्या प्रमुख वस्तू म्हणजे कृषी उत्पादने, धातूची उत्पादने, प्लास्टिक आणि पॉलिमर इत्यादी, तर औषधे, यंत्रसामग्री, रसायने आणि अन्न उत्पादने इत्यादी, युक्रेनला होणारी प्रमुख भारतीय निर्यात आहेत.

भारताचे G20 अध्यक्षपद लक्षात घेऊन, केंद्र सरकारने G20 सचिवालय तयार करते केले.

भारत 1 डिसेंबर 2022 ते 30 नोव्हेंबर 2023 या कालावधीत G20 चे अध्यक्षपद भूषवेल आणि G20 शिखर परिषद 2023 मध्ये (18 वी आवृत्ती) भारतात होणार आहे. त्याच्या तयारीसाठी, सरकारने G20 सचिवालय आणि त्याची अहवाल रचना स्थापन करण्यास मान्यता दिली आहे.

G20 सचिवालयाला पंतप्रधानांच्या अध्यक्षतेखालील सर्वोच्च समिती मार्गदर्शन करेल आणि त्यात खालील सदस्य असतील.

अर्थमंत्री: निर्मला सीतारामन,

गृहमंत्री: अमित शहा,

परराष्ट्र मंत्री: एस. जयशंकर, आणि

G20 शेर्पा: पियुष गोयल

G20 सचिवालयाची जबाबदारी काय आहे?

G20 सचिवालय संपूर्ण धोरणात्मक निर्णयांच्या अंमलबजावणीसाठी आणि भारताच्या आगामी G20 अध्यक्षपदासाठी आवश्यक असलेल्या व्यवस्थांसाठी जबाबदार असेल. 2021 मध्ये, G20 शिखर परिषद रोम, इटली येथे आयोजित करण्यात आली होती. 2022 मध्ये G20 शिखर परिषद बाली, इंडोनेशिया येथे होणार आहे तर 2023 मध्ये ती नवी दिल्ली, भारत येथे होणार आहे.

स्टॅच्यू ऑफ इवॉलिटी

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी ७ फेब्रुवारी रोजी तेलंगणातील हैदराबाद येथे जगातील दुसऱ्या क्रमांकाच्या बँक्या पुतळ्याचे अनावरण केले. अकराव्या शतकातील संत आणि समाजसुधारक रामानुजाचार्य यांचा हा पुतळा आहे., 216 फूट उंचीच्या या पुतळ्याला 'स्टॅच्यू ऑफ इवॉलिटी' असं नाव देण्यात आलं आहे. हैदराबाद शहराच्या सीमेवरील शमशाबाद येथील ४७ एकर भव्य मंदिर परिसरात ही मूर्ती बसविण्यात आली आहे.

समानतेच्या मूर्तीचे वैशिष्ट्य

शमशाबादच्या या मंदिराच्या बांधकामाला 2014 मध्ये सुरुवात झाली होती. रामानुजाचार्यांची मूर्ती ६४ फूट उंच ठिकाणी बसवण्यात आली आहे. रामानुजाचार्यांची मूर्ती पाच धातूंच्या मिश्रणापासून तयार करण्यात आली आहे. यात सोने, चांदी, पिवळा, तांबे आणि जस्त यांचा वापर केला जातो. १२० किलो सोन्यापासून ही मूर्ती तयार करण्यात आली आहे. रामानुजाचार्यांचा हा सर्वात मोठा पुतळा चीनमध्ये तयार करण्यात आला असून, तो अनेक भागांत भारतात आणण्यात आला आहे.

गिनीज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्डमध्ये समावेश

64 फूट उंचीच्या तळाला भद्रा वेदर असे नाव देण्यात आले आहे. या भद्रा वेशीत डिजिटल लायब्ररी आणि संशोधन केंद्र तयार करण्यात आले आहे. याबरोबरच समाजसुधारक रामानुजाचार्य यांच्या प्राचीन भारतीय ग्रंथांची व कार्याची माहिती देणारे एक दालनही भद्रा वेदीत तयार करण्यात आले आहे. सनातन परंपरेतील कोणत्याही संताने एवढे भव्य मंदिर अजून बांधलेले नाही. या मंदिराचा समावेश गिनीज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्डमध्ये करण्यात आला आहे.

दिव्या देसमस

या स्मारकाभोवती तिरुमला, श्रीरंगम, कांची, अहोभिलम, भद्रीनाथ, मुक्तिनाथ, अयोध्या, वृंदावन, कुंभकोणम आदी श्री वैष्णव धर्म परंपरेतील (आदर्श मंदिरे) १०८ 'दिव्य देसम' असतील. अस्तित्वात असलेल्या मंदिरांमध्ये देवदेवतांच्या आणि वास्तूंच्या मूर्ती आकारात बांधल्या गेल्या. मूर्तींनाही रंगरंगोटी करण्यात आली.

१६.७ मीटर उंचीच्या या बेस बिल्डिंगमध्ये मेडिटेशनहॉल होते, जिथे १२० किलो सोन्यापासून बनवलेल्या रामानुजाचार्यलूच्या ७४ इंचाच्या मूर्तीचे उद्घाटन राष्ट्रपती रामनाथ कोविंद यांच्या हस्ते १३ फेब्रुवारी रोजी पहिली पूजा करून होणार आहे. आतील गर्भगृह देवता ही लोकांच्या दैनंदिन उपासनेसाठी होती.

संरक्षण मंत्रालयाने SEHAT योजनेअंतर्गत औषधांची होम डिलिव्हरी सुरु केली आहे.

एका नव्या उपक्रमात संरक्षण मंत्रालयातर्फे दिल्लीत आरोग्य सेवा घेणारे निवृत्त सैनिक आणि सेवा बजावणाऱ्या लष्करी जवानांसाठी औषधांची 'होम डिलिव्हरी' मंगळवारी ऑनलाइन वैद्यकीय सल्ला मंचाद्वारे सुरु करण्यात येणार आहे.

सेवा ई-हेल्थ असिस्टन्स अँड टेलिकन्सल्टेशन (सेहॅट) योजनेंतर्गत (सेहॅट) औषधांची 'होम डिलिव्हरी' दिल्ली कॅंटोन्मेंटच्या बेस हॉस्पिटलमधून सुरु करण्यात येणार असून भविष्यात अधिकाधिक केंद्रांपर्यंत ही योजना लागू करण्यात येणार असल्याचे मंत्रालयाने म्हटले आहे.

सेहट उपक्रम

संरक्षण मंत्रालयाच्या लष्कराच्या तिन्ही शाखांची ही टेलिकन्सल्टेशन सेवा आहे जी सर्व पात्र लष्करी जवान आणि त्यांच्या कुटुंबियांसाठी तयार करण्यात आली आहे.

डिजिटल इंडिया आणि ई-गव्हर्नन्ससाठी सरकारच्या वचनबद्धतेचा एक भाग म्हणून, संरक्षण मंत्री राजनाथ सिंह यांनी 27 मे 2021 रोजी आरोग्य सुरु केले.

रुग्णांना त्यांच्या घरात आरोग्य सेवा उपलब्ध करून देणे हा यामागचा उद्देश आहे.

हेल्थ स्टे होम ओपीडी ही ई-संजीवनीच्या धर्तीवर आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालयातर्फे (एमओएचएफडब्ल्यू) सर्व नागरिकांसाठी चालवण्यात येणाऱ्या मोफत ओपीडी सेवेवर आधारित आहे.

हेल्थ स्टे होम ओपीडी (सेहॅटॉपडी) ही रुग्णापासून डॉक्टरांपर्यंतची एक अशी प्रणाली आहे जिथे रुग्ण इंटरनेटद्वारे दूरस्थपणे डॉक्टरांचा सल्ला घेऊ शकतो.

राष्ट्रीय युवा सशक्तीकरण कार्यक्रम योजना

तरुणांचे व्यक्तिमत्त्व आणि नेतृत्वगुण विकसित करणे आणि त्यांना राष्ट्र उभारणीच्या कार्यात गुंतवून ठेवणे ही उद्दिष्टे साध्य करण्याच्या उद्देशाने सरकारने १५ व्या वित्त आयोगाच्या चक्रात (२०२१-२२ ते २०२५-२६) २,७१०.६५ कोटी रुपये खर्चून "राष्ट्रीय युवा सशक्तीकरण कार्यक्रम" योजना सुरु ठेवण्याचा निर्णय घेतला आहे.

आर.वाय.एस.के. योजना ही युवा व्यवहार आणि क्रीडा मंत्रालयाची प्रमुख केंद्रीय क्षेत्र योजना आहे. राष्ट्रीय युवा धोरण, 2014 मध्ये 'युवा' या व्याख्येनुसार योजनेचे लाभार्थी हे 15 ते 29 वयोगटातील युवक आहेत. विशेषतः पौंगंडावस्थेतील मुलांसाठी असलेल्या कार्यक्रमाच्या घटकांच्या बाबतीत, लाभार्थी 10 ते 19 वर्षे वयोगटातील आहेत. आरवायएसके योजनेचे कार्यक्रम सात उपयोजनांद्वारे राबविले जातात: -

(i) नेहरू युवा केंद्र संघटना (एनवायकेएस)

- (ii) नॅशनल यूथ कॉर्प्स (एनवायसी)
- (iii) राष्ट्रीय युवा आणि पौगंडावस्थेतील विकास कार्यक्रम (एन.पी.वाय.ए.डी.)
- (iv) आंतरराष्ट्रीय सहकार्य
- (५) यूथ हॉस्टेल्स (वाय.एच.)
- (vi) स्काउटिंग आणि गार्डिंग संस्थांना मदत
- (vii) National Young Leaders Programme (NYLP).

सौभाग्य योजना : सौर विद्युतीकरण योजनेत राजस्थान अव्वल

सौभाग्य योजनेतर्गत, राजस्थानमध्ये सौर-आधारित स्वतंत्र प्रणालीद्वारे विद्युतीकरण झालेल्या घरांची संख्या सर्वाधिक आहे. हिमाचल प्रदेश आणि सिक्कीम या डोंगराळ राज्यांमध्ये आणि जम्मू-काश्मीर केंद्रशासित प्रदेशात या उपक्रमांतर्गत शून्य लाभार्थी होते. सौभाग्य योजनेअंतर्गत गेल्या वर्षी 31 मार्चपर्यंत 2.817 कोटी कुटुंबांचे विद्युतीकरण करण्यात आले होते, ज्यात सौर-आधारित स्वतंत्र प्रणालीद्वारे 4.16 लाखांचा समावेश होता.

सौभाग्य योजनेतर्गत राजस्थानमध्ये सौरआधारित स्वतंत्र यंत्रणेद्वारे तब्बल १,२३,६८२ घरांचे विद्युतीकरण करण्यात आले, त्यानंतर छत्तीसगड (६५,३७३), उत्तर प्रदेश (५३,२३४), आसाम (५०,७५४), बिहार (३९,१००), महाराष्ट्र (३०,५३८), ओडिशा (१३,७३७), मध्य प्रदेश (१२,६५१) या ठिकाणी वीज पुरवठा करण्यात आला आहे, अशी माहिती ऊर्जामंत्री आर. के. सिंह यांनी लोकसभेत दिली.

सौभाग्य- प्रधानमंत्री सहज बिजली हर घर योजना

पंतप्रधानांनी 25 सप्टेंबर 2017 रोजी देशातील प्रत्येक गाव आणि प्रत्येक जिल्ह्याचा समावेश असलेल्या सार्वत्रिक घरगुती विद्युतीकरणासाठी सौभाग्य योजनेचा शुभारंभ केला. सार्वत्रिक घरगुती विद्युतीकरणासाठी शेवटच्या मैलाच्या कनेक्टिव्हिटीद्वारे वीज प्रवेश तयार करणे आवश्यक आहे. योजनेचा खर्च 16,320 कोटी आहे, ज्यात 12,320 कोटी रुपयांच्या ब्रॉस बजेटरी सपोर्टचा समावेश आहे.

योजनेची व्याप्ती:

- ग्रामीण भागातील सर्व विद्युतीकरण न झालेल्या कुटुंबांना शेवटच्या मैलाची कनेक्टिव्हिटी आणि वीज जोडणी देणे.
- सौर फोटो व्होल्टेइक (एसपीव्ही) वर आधारित स्वतंत्र प्रणाली उपलब्ध करून देणे दुर्गम आणि दुर्गम खेड्यांमध्ये / वस्तीमध्ये स्थित असलेल्या विद्युतीकृत कुटुंबांसाठी, जेथे ग्रीड विस्तार व्यवहार्य किंवा किफायतशीर नाही.

- शहरी भागातील आर्थिकदृष्ट्या गरीब नसलेल्या सर्व कुटुंबांना शेवटच्या मैलाची कनेक्टिव्हिटी आणि वीज जोडणी देणे. बिगर गरीब शहरी कुटुंबांना या योजनेतून वगळण्यात आले आहे.

ठळक वैशिष्ट्ये:

- सामाजिक-आर्थिक जात जनगणना (एसईसीसी) 2011 च्या आकडेवारीचा वापर करून विनामूल्य कनेक्शनसाठी संभाव्य लाभार्थी कुटुंबे ओळखली जातील. एसईसीसीच्या आकडेवारीनुसार पात्र न सापडलेल्या कुटुंबांना वीजबिलाच्या माध्यमातून १० हप्त्यांमध्ये वसूल करता येण्याजोगे ५०० रुपये भरल्यावर वीज जोडणीही देण्यात येणार आहे.
- खासगी क्षेत्रातील डिस्कॉम्स, राज्य उर्जा विभाग आणि आरई सहकारी संस्थांसह सर्व डिस्कॉम आर्थिक मदतीसाठी पात्र आहेत.
- आरईसी लिमिटेड (आरईसी), ही योजना कार्यान्वित करण्यासाठी नोडल एजन्सी आहे.
- घरगुती विद्युतीकरणाची माहिती आणि प्रगती हस्तगत करण्यासाठी सौभाष्यासाठी समर्पित वेब पोर्टल विकसित केले गेले आहे.

ट्रान्सजेंडर समुदाय आणि भिकाऱ्यांसाठी केंद्राने 'स्माईल' योजना सुरु केली

केंद्रीय सामाजिक न्याय आणि सबलीकरण मंत्री डॉ. वीरेंद्र कुमार यांनी "स्माईल" नावाची केंद्रीय क्षेत्राची योजना सुरु केली आहे. स्माईल म्हणजे सपोर्ट फॉर उपेक्षित व्यक्ती फॉर लाइव्हलीहुड अँड एंटरप्राइझ. नवीन छत्री योजनेचे उद्दीष्ट ट्रान्सजेंडर समुदाय आणि भीक मागण्याच्या कार्यात गुंतलेल्या लोकांना कल्याणकारी उपाय प्रदान करणे आहे. या योजनेमुळे आवश्यक कायदेशीर संरक्षण, सामाजिक सुरक्षा आणि लक्षित गटाला सुरक्षित जीवनाचे आश्वासन दिले जाईल. मंत्रालयाने 2021-22 ते 2025-26 या पाच वर्षांसाठी या योजनेसाठी 365 कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.

स्माईल योजनेत दोन उपयोजनांचा समावेश आहे. ते असे आहेत:

1. 'ट्रान्सजेंडर व्यक्तींच्या कल्याणासाठी सर्वसमावेशक पुनर्वसनासाठी केंद्रीय क्षेत्र योजना'.
 - a. ट्रान्सजेंडर विद्यार्थ्यांसाठी शिष्यवृत्ती: नवीत शिकणाऱ्या आणि पदव्युत्तर शिक्षणापर्यंत शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांना त्यांचे शिक्षण पूर्ण करता यावे यासाठी शिष्यवृत्ती.
 - b. कौशल्य विकास आणि उपजीविका : विभागाच्या PM-DAKSH योजनेअंतर्गत कौशल्य विकास आणि उपजीविका.

- c. संमिश्र वैद्यकीय आरोग्य: निवडक रुग्णालयांद्वारे जेंडर-रिऑर्फिमेंशन शस्त्रक्रियेला समर्थन देणार् या पीएम-जेवायसह अभिसरणात एक व्यापक पॅकेज.
 - d. 'गरिमाब्रेह'च्या रूपात गृहनिर्माण : निवारा गृह 'गरिमा ग्रीह' जेथे अन्न, वस्त्र, करमणुकीच्या सुविधा, कौशल्य विकासाच्या संधी, मनोरंजनात्मक उपक्रम, वैद्यकीय मदत इत्यादी सुविधा उपलब्ध करून दिल्या जातील.
 - e. ट्रान्सजेंडर प्रोटेक्शन सेलची तरतूद: गुन्ह्यांच्या प्रकरणांवर लक्ष ठेवण्यासाठी आणि गुन्ह्यांची वेळेवर नोंदणी, तपास आणि खटला चालविण्यासाठी प्रत्येक राज्यात ट्रान्सजेंडर प्रोटेक्शनची स्थापना.
 - f. ई-सेवा (राष्ट्रीय पोर्टल आणि हेल्पलाइन आणि जाहिरात) आणि इतर कल्याणकारी उपाययोजना.
- 2. 'भीक मागण्याच्या कामात गुंतलेल्यांच्या सर्वकष पुनर्वसनासाठी केंद्रीय क्षेत्र योजना'.**
- a. सर्वेक्षण आणि ओळख: अंमलबजावणी एजन्सीद्वारे लाभार्थ्यांचे सर्वेक्षण आणि ओळख पटविली जाईल.
 - b. जमावबंदी: निवारा गृहांमध्ये उपलब्ध असलेल्या सेवांचा लाभ घेण्यासाठी भीक मागण्यात गुंतलेल्या व्यक्तींना एकत्र करण्याचे काम केले जाईल.
 - c. बचाव/ निवारा गृह: निवारा गृहांमुळे भीक मागण्याच्या कार्यात गुंतलेल्या मुलांना आणि भीक मागण्याच्या कार्यात गुंतलेल्या व्यक्तींच्या मुलांसाठी शिक्षणाची सोय होईल.
 - d. सर्वकष पुनर्वसन .

कॅन्सर रोखण्यासाठी महाराष्ट्राच्या आरोग्यमंत्र्यांची 'होप एक्सप्रेस'ची घोषणा

महाराष्ट्राचे आरोग्यमंत्री राजेश टोपे यांनी कर्करोग रोखण्यासाठी राज्यात "होप एक्सप्रेस" सुरु करण्यात येणार असल्याची घोषणा केली आहे. अशा प्रकारचे हे भारतातील पहिलेच यंत्र आहे. कोल्हापुरातील खासगी हॉस्पिटलमध्ये अत्याधुनिक मोडॅक-थ्रीडी रेडिएशन मशिनचा शुभारंभ करण्यात आला, त्यावेळी ते बोलत होते. जिल्हा नियोजनाच्या माध्यमातून राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यात होप एक्सप्रेस सुरु करण्यासाठी पुढाकार घेण्याचे आश्वासनही राज्याच्या आरोग्यमंत्र्यांनी दिले.

जिल्हा नियोजनाच्या माध्यमातून राज्यातील प्रत्येक जिल्ह्यात होप एक्सप्रेस सुरु करण्यासाठी पुढाकार घेण्याचे आश्वासनही राज्याच्या आरोग्यमंत्र्यांनी दिले. गडहिंग्लज येथील हतरकी रुग्णालयात ऑनकॉप्प्रिम कॅन्सर सेंटरचे ऑनलाईन उद्घाटनही त्यांच्या हस्ते झाले. या केंद्राचा फायदा ग्रामीण भागातील रुग्णांना होणार आहे.

ऑपरेशन आहट

मानवी तस्करीला आळा घालण्यासाठी रेल्वे सुरक्षा बलाने (आरपीएफ) ऑपरेशन आहट सुरू केले आहे. यात प्रामुख्याने सीमावर्ती देशांमधून धावणाऱ्या गाड्यांवर भर देण्यात येणार आहे. रेल्वे मंत्रालयांतर्गत ही कारवाई करण्यात येत आहे. रेल्वे मंत्रालयांतर्गत आरपीएफचे काम चालते.

या कारवाईंतर्गत आरपीएफ लांब पल्ल्याच्या गाड्यांमध्ये विशेष फौजफाटा तैनात करणार आहे. या मोहिमेत प्रामुख्याने महिला आणि मुलांचे तस्करींपासून संरक्षण करण्यावर भर देण्यात येणार आहे. भारतीय रेल्वेकडून चालवल्या जाणाऱ्या प्रत्येक ट्रेनमध्ये ही कारवाई राबवण्यात येणार आहे. भारतीय रेल्वे एकूण २१,००० गाड्या चालवते. आरपीएफच्या म्हणण्यानुसार, रेल्वे हा तस्करींसाठी वाहतुकीचा सर्वात विश्वासार्ह मार्ग आहे.

या कारवाईंतर्गत आरपीएफ वलू गोळा करेल, जुळवेल आणि त्याचे विश्लेषण करेल. मार्ग, बळी, स्रोत, गंतव्यस्थाने, लोकप्रिय गाड्या यांची माहिती गोळा केली जाईल. आरपीएफ आपल्या सर्व बुद्धिमतेचा वापर या कारवाईत करणार आहे. गोळा केलेला तपशील कायद्याची अंमलबजावणी करणार् या इतर संस्थांसह सामायिक केला जाईल. आरपीएफ स्थानिक पोलिसांना मदत करेल आणि आंतरराज्यीय कार्यात पूल म्हणून काम करेल. या कारवाईंतर्गत सायबर सेलची स्थापना करण्यात येणार आहे. म्यानमार, नेपाळ आणि बांगलादेशातून धावणाऱ्या गाड्यांकडे अधिक लक्ष दिले जाणार आहे.

पार्श्वभूमी

आरपीएफने २०१७ ते २०२१ या कालावधीत दोन हजार महिलांची तस्करींच्या तावडीतून सुटका केली. नॅशनल क्राइम रेकॉर्ड ब्युरोच्या माहितीनुसार, दरवर्षी २,२०० नवीन तस्करीचे गुन्हे दाखल होतात. २०११ मध्ये भारत सरकारने यूएनटीओसीला मान्यता दिली. UNTOC म्हणजे United Nations Conventions Against International Organized Crime. यूएनटीओसी प्रोटोकॉलमध्ये मानवी तस्करीचा प्रतिबंध, दडपशाही आणि शिक्षेचा समावेश आहे.

ऑपरेशनची गरज

लैंगिक शोषण, घरगुती गुलामी आणि जबरदस्तीने लग्न करण्यासाठी होणाऱ्या मानवी तस्करीला महिला आणि मुले ही प्रमुख बळी ठरतात. तसेच अवयव प्रत्यारोपण, अंमली पदार्थांची गुलामगिरी आदींसाठी मानवी तस्करी केली जाते. तस्करी करणाऱ्या लोकांना गुलामासारखी वागणूक दिली जाते. सर्कसमध्ये काम करणे, भीक मागणे, बेकायदा दत्तक घेणे, मनोरंजन उद्योगात काम करणे आदी कामांसाठीही त्यांची तस्करी केली जाते.

युकेनमधून नागरिकांना बाहेर काढण्यासाठी भारताने ऑपरेशन गंगा नावाचे मिशन सुरु केले

रशिया-युकेन तणावामुळे युकेनमधून भारतीय नागरिकांना बाहेर काढण्यासाठी भारत सरकारने ऑपरेशन गंगा नावाची निर्वासन मोहीम सुरु केली आहे. युकेन आणि रशियामध्ये सुरु असलेल्या तणावामुळे, राष्ट्रांच्या सुरक्षेसाठी अधिकाऱ्यांनी युकेनला नो-फ्लाय झोन म्हणून घोषित केले आहे. त्यामुळे अनेक भारतीय नागरिक युकेनमध्ये अडकून पडले होते. भारतीय नागरिकांना देशात परत येण्यास मदत करण्यासाठी, भारत सरकारने ऑपरेशन गंगा नावाची विशेष निर्वासन मोहीम राबविण्याचा निर्णय घेतला. सरकार भारतीय नागरिकांना विमानाद्वारे परत आणणार आहे.

पंजाबच्या मुख्य निवडणूक अधिकाऱ्यांनी 'शेरा' नावाच्या शुभंकराचे अनावरण केले.

पंजाब विधानसभा निवडणुकीसाठी पंजाब निवडणूक आयोगाने तयार केलेल्या मस्कत शेराचे जिल्हा निवडणूक अधिकारी डी.सी.विनीत कुमार यांच्या हस्ते प्रकाशन करण्यात आले. पंजाब विधानसभा निवडणूक-2022 च्या आधी स्वीप मोहिमेअंतर्गत मतदारांमध्ये त्यांच्या मतांचे महत्त्व काय आहे याबद्दल सर्जनशील जागरूकता निर्माण करण्यासाठी मस्कत यांची मदत घेण्यात आली आहे.

विनीत कुमार म्हणाले की, पारंपारिक पंजाबी पोशाख परिधान केलेले निवडणूक मस्कत हे पंजाबच्या समृद्ध सांस्कृतिक वारशाचे प्रतीक आहे. स्वीप ऑक्टिव्हिटीज, इलेक्शन मॅस्कॉट्स, शेराचे पोस्टर्स, फोटो आणि मोठ्या आकाराच्या कटआऊटच्या माध्यमातून मतदार जागृती संदेश व्यापक करण्याबरोबरच फोटो आणि मोठ्या आकाराचे कटआऊट्सही वापरले जात आहेत. यामुळे १०० टक्के मतदान सुनिश्चित करण्यासाठी विशेषतः तरुणांचा सहभाग निश्चित होईल.

भारतीय निवडणूक आयोगाच्या (ECI) पद्धतशीर मतदार शिक्षण आणि निवडणूक सहभाग (SVEEP) प्रकल्पांतर्गत याचा प्रचार केला जातो. मतदार शिक्षणासाठी ECI चा प्रमुख कार्यक्रम म्हणून SVEEP प्रकल्प 2009 मध्ये सुरु करण्यात आला.

भारतातील पहिले जिओलॉजिकल पार्क मध्य प्रदेशातील जबलपूर येथे बांधले जाणार आहे.

भारतातील पहिले जिओलॉजिकल पार्क मध्य प्रदेशातील जबलपूर येथील लम्हेटा येथे बांधले जाणार आहे. खाण मंत्रालयाच्या अखत्यारीतील भारतीय भूवैज्ञानिक सर्वेक्षण विभागाने उद्यानासाठी मंजूरी दिली होती. पाच एकर जागेवर 35 कोटी रुपयांच्या गुंतवणुकीतून हे उद्यान उभारण्यात येणार आहे. लम्हेटा येथे जिओलॉजिकल पार्क बांधले जाणार आहे, कारण हे ठिकाण भूवैज्ञानिक दृष्टिकोनातून जगातील महत्त्वाच्या ठिकाणांपैकी एक आहे.

1928 मध्ये विल्यम हेन्री स्लीमन यांनी या भागात डायनासोरचे जीवाश्म शोधले होते. युनेस्कोनेही लम्हेटाला भौगोलिक वारसा स्थल म्हणून मान्यता दिली आहे. लॅमेटा फॉर्मेशनला इन्फ्राट्रॉपियन बेड्स देखील म्हणतात. ही मध्य प्रदेश, महाराष्ट्र आणि गुजरातमध्ये आढळणारी गाळाची भूवैज्ञानिक रचना आहे. त्याचा संबंध डेवकन ट्रॅप्सशी आहे. हे मास्ट्रिचियन युगाचे आहे आणि डायनासोर जीवाश्मांसाठी ओळखले जाते.

भारत देशाबाहेर UAE मध्ये पहिली IIT स्थापन करणार आहे.

भारताबाहेरील पहिली इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी (आयआयटी) संयुक्त अरब अमिरातीमध्ये सुरु होणार असून, ती भारतीय डायस्पोरा, परदेशी विद्यार्थी आणि अमीरातीस यांच्यासाठी खुली असेल. दोन्ही देशांमधील व्यापाराला चालना देण्याच्या उद्देशाने सर्वसमावेशक आर्थिक भागीदारी करार (सीईपीए) अंतर्गत या योजनेवर दोन्ही देशांनी चर्चा केली होती.

गुजरात, उत्तर प्रदेशमधील अभयारण्ये रामसर साइट्स म्हणून सूचीबद्ध आहेत.

गुजरातमधील जामनगरजवळील खिजाडिया पक्षी अभयारण्य आणि उत्तर प्रदेशातील बखिरा वन्यजीव अभयारण्य या ठिकाणांची आंतरराष्ट्रीय महत्त्व असलेल्या पाणथळ जागा म्हणून निवड करण्यात आली आहे. यासह, भारतातील रामसर साइटची एकूण संख्या 47 वरून 49 वर गेली आहे. इराणच्या रामसर सचिवालयाने दरवर्षी 2 फेब्रुवारी रोजी साजरा केल्या जाणाऱ्या आंतरराष्ट्रीय पाणथळभूमी दिनाच्या निमित्ताने ही घोषणा केली.

आता दक्षिण आशियातील देशांमध्ये भारतातील रामसर स्थळांची संख्या सर्वाधिक झाली आहे.

उत्तर प्रदेशातील संत कबीर नगर जिल्ह्यात असलेले बखिरा वन्यजीव अभयारण्य मोठ्या प्रमाणात मध्य आशियाई पक्ष्यांच्या प्रजातींसाठी हिवाळ्यात सुरक्षित आणि योग्य जागा उपलब्ध करून देते.

खिजाडिया वन्यजीव अभयारण्य, कच्छच्या आखाताच्या किनाऱ्याजवळील आर्द्रभूमी, 1920 मध्ये पूर्वीच्या नवानगर संस्थानाच्या तत्कालीन शासकाने शेतजमिनींचे संरक्षण करण्यासाठी बंधारा (डाइक) तयार केल्यानंतर तयार झाला. हे देशातील पहिले सागरी राष्ट्रीय उद्यान आहे.

अरवली बायोडायव्हर्सिटी पार्कला भारताची पहिली ओईसीएम साइट घोषित करण्यात आली आहे

जागतिक पाणथळभूमीदिनी म्हणजेच 2 फेब्रुवारी रोजी अरवली जैवविविधता उद्यान हे पहिले इतर प्रभावी क्षेत्राधारित संवर्धन उपाय (ओईसीएम) म्हणून घोषित करण्यात आले.

हे उद्यान 390 एकरात पसरलेले आहे. त्यात अर्धशुष्क वनस्पती असतात. यात 43,0 पेक्षा जास्त झुडपे, 1,01,000 झाडे आणि 300 स्थानिक वनस्पती प्रजाती आहेत. पूर्वी हे उद्यान खाणकामाचे ठिकाण होते.

स्थानिक लोकांसह पर्यावरणवादी, शास्त्रज्ञ, पर्यावरणशास्त्रज्ञ यांच्या अफाट प्रयत्नांमुळे त्याचे रूपांतर शहरातील जंगलात झाले. अरावली ही दिल्लीची हिरवी फुफ्फुसे मानली जातात. अरावली दिल्लीला 7.07% ऑक्सिजन पुरवतात.

ओईसीएम टॅग इंटरनॅशनल युनियन फॉर कॉन्झर्वेशन ऑफ नेचर (आययूसीएन) द्वारे प्रदान केला जातो. आययूसीएनच्या मते, ओईसीएम साइट संरक्षित नाहीत परंतु जैवविविधतेने समृद्ध आहेत. अरावली टेकड्या ही देशातील पहिली ओईसीएम साइट आहे. राष्ट्रीय जैवविविधता प्राधिकरणाने अरावलीस ओईसीएम करण्याचा प्रस्ताव ठेवला होता.

दुबई जगातील पहिली हायड्रोजनवर चालणारी फ्लाईंग बोट 'द जेट' लाँच करणार आहे.

दुबई फर्म, JET ZeroEmission ने दुबई, संयुक्त अरब अमिराती येथे जगातील पहिली हायड्रोजनवर चालणारी फ्लाईंग बोट 'द जेट' लाँच करण्याची घोषणा केली. 'जेईटी'मध्ये अत्याधुनिक वैशिष्ट्ये आणि तंत्रज्ञान आहेत, ज्यामुळे ते पाण्यावर 40 नॉट्सच्या वेगाने उड्डाण करण्यास सक्षम बनते आणि 8-12 प्रवासी वाहून नेण्याची क्षमता देखील आहे.

ही घोषणा स्विस स्टार्टअप THE JET ZeroEmission, UAE-आधारित Zenith Marine Services आणि US-आधारित DWYN यांच्यात दुबईमध्ये 'जेट' निर्मिती आणि ऑपरेट करण्यासाठी झालेल्या कराराच्या परिणामी आली आहे. 2023 मध्ये दुबई, UAE येथे होणाऱ्या COP28 दरम्यान जेटचे उद्घाटन होणार आहे.

मध्य प्रदेशातील खंडवा जिल्ह्यात पहिला बायोमास आधारित हायड्रोजन प्लांट

योजनेचे मुख्य-ठळक मुद्दे

- दररोज हा प्रकल्प 30 टन बायोमास फीडस्टॉकपासून एक टन हायड्रोजन तयार करेल.
- २४ कोटी रुपयांच्या गुंतवणूकीसह वाटोमो एनर्जीज लिमिटेड आणि बीझेल ग्रीन एनर्जीच्या संयुक्त उपक्रमाद्वारे हा प्रकल्प उभारला जात आहे.
- बेझेल ग्रीन या अद्याप नावारूपाला आलेल्या संयुक्त उपक्रमात ५० टक्के मालकीचा असेल; इतर ५० टक्के इच्छुक शेतकर् यांकडून येतील.
- तसेच बायोचर आणि मिथेनची निर्मितीही केली जाणार आहे.
- "थर्मलली ऍनॅरोबिक डायजेक्शन (टीएडी) रिअॅक्टर" हे एक तंत्रज्ञान आहे जे बायोमासपासून हायड्रोजन, मिथेन आणि बायोचर तयार करू शकते.

बायोमास म्हणजे काय?

- बायोमासचे वर्णन सर्व सामग्री म्हणून केले जाऊ शकते जे सजीवांचा एक भाग होते किंवा आहे.
- नवीकरणीय ऊर्जा वापरसाठी, तथापि, बायोमासची व्याख्या सहसा केवळ कृषी अवशेषांसारख्या वनस्पती-व्युत्पन्न सामग्रीचा समावेश करण्यापुरतीच मर्यादित असते.
- बायोमास हा एक अक्षय सेंद्रिय स्रोत आहे.
- यात शेती पिकाचे अवशेष (गव्हाच्या पेंढा किंवा मव्याच्या स्टॅवरसारख्या), ऊर्जेच्या वापरासाठी पिकवलेली विशेष पिके (जसे की स्विचग्रास किंवा विलो वृक्ष) जंगलातील अवशेष, प्राण्यांचा कचरा आणि सेंद्रिय नगरपालिका घनकचऱ्याचा समावेश आहे.
- या नवीकरणीय संसाधनाचा उपयोग हायड्रोजन आणि उप-उत्पादनांच्या निर्मितीसाठी केला जाऊ शकतो.

ऊर्जेसाठी बायोमास स्रोतांमध्ये हे समाविष्ट आहे

- लाकूड आणि लाकडावर प्रक्रिया करणारा कचरा : लाकूड, लाकडाच्या गोळ्या आणि लाकडाची चिप्स, लाकूड आणि फर्निचर मिलची भुसा आणि कचरा आणि लगदा आणि कागदाच्या गिरणीतून काळी दारू.
- शेतीची पिके व टाकाऊ पदार्थ : मका, सोयाबीन, ऊस, स्विचग्रास, काष्ठमय वनस्पती आणि शेवाळ आणि पीक व अन्नप्रक्रिया अवशेष.
- म्युनिसिपल घनकचऱ्यातील बायोजेनिक पदार्थ : कागद, कापूस आणि लोकरीची उत्पादने आणि अन्न, यार्ड आणि लाकूड कचरा.
- प्राण्यांचे खत आणि मानवी सांडपाणी

IISC. ने भारतातील सर्वात शक्तिशाली सुपर कॉम्प्युटरपैकी एक 'परम प्रवेगा' कार्यान्वित केला.

बेंगळूरु येथील इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्सने (आयआयएससी) भारतातील सर्वात शक्तिशाली सुपरकम्प्युटरपैकी एक सुरू केले आहे, ज्याची सुपरकम्प्युटिंग क्षमता ३.३ पेटाफ्लॉप (१ पेटाफ्लॉप म्हणजे क्वाड्रिलियन किंवा १०^{१५} ऑपरेशन्स प्रति सेकंद) आहे.

या सुविधेची रचना आणि विकास सेंटर फॉर डेव्हलपमेंट ऑफ अॅडव्हान्स्ड कॉम्प्युटिंग (सी-डॅक) या संस्थेने केली असून सुपर कॉम्प्युटरमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या बहुतांश घटकांची निर्मिती आणि जोडणी

भारतात विकसित करण्यात आलेल्या सॉफ्टवेअरसह स्वदेशी बनावटीची आणि जोडणी करण्यात आली आहे.

देशभरातील विविध संशोधन आणि शैक्षणिक उपक्रमांना चालना देण्यासाठी नॅशनल सुपरकम्प्युटिंग मिशन (एनएसएम) अंतर्गत संस्थेत सुपर कॉम्प्युटर सुरू करण्यात आला आहे.

इस्रोने ईओएस-०४ या पृथ्वी निरीक्षण उपग्रहाचे यशस्वी प्रक्षेपण केले

भारतीय अंतराळ संशोधन संस्थेने (इस्रो) पृथ्वी निरीक्षण उपग्रह, ईओएस-०४ आणि दोन छोटे उपग्रह निर्धारित कक्षेत यशस्वीपणे सोडले. २०२२ साली इस्रोची ही पहिलीच प्रक्षेपण मोहीम होती. आंध्र प्रदेशातील श्रीहरीकोटा येथील सतीश धवन अंतराळ केंद्राच्या पहिल्या लाँच पॅडवरून पीएसएलव्ही-सी ७२ रॉकेट या प्रक्षेपक यानावर हे उपग्रह प्रक्षेपित करण्यात आले.

पृथ्वी निरीक्षण उपग्रहाबद्दल (EOS-04):

ईओएस -04 हा एक रडार इमेजिंग उपग्रह (आयआयएसएटी) आहे जो शेती, वनीकरण आणि वृक्षारोपण, पूर मॉनिंग, माती ओलावा आणि जलविज्ञान यासारख्या अनुप्रयोगांसाठी सर्व हवामान परिस्थितीत उच्च-गुणवत्तेच्या प्रतिमा प्रदान करण्यासाठी डिझाइन केलेला आहे.

या उपग्रहाचे वजन सुमारे १७१० किलो आहे. हे २२८० डब्ल्यू पॉवर जनरेट करू शकते. त्याचे मिशन लाइफ १० वर्षांचे आहे.

इतर उपग्रहांविषयी :

या दोन छोट्या उपग्रहांमध्ये एक विद्यार्थी उपग्रह (INSPIREsat-1), आणि एक तंत्रज्ञान प्रात्यक्षिक करणारा उपग्रह (INS-2TD) यांचा समावेश होता.

इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ स्पेस सायन्स अँड टेक्नॉलॉजीने (आयआयएसटी) कोलॉरॅडो विद्यापीठ, बोल्डर येथील लॅबोरेटरी ऑफ अँटमॉस्फेरिक अँड स्पेस फिजिक्स यांच्या संयुक्त विद्यमाने इन्सपायरसॅट-१ विकसित केला आहे.

आयएनएस-२टीडी हा इस्रोचा तंत्रज्ञान प्रात्यक्षिक करणारा उपग्रह आहे. भारत-भूतान संयुक्त उपग्रहाचे (आयएनएस-२बी) हे अग्रदूत आहे.

GUIDANCE
G R O U P

पंतप्रधान मोदींनी 'किसान ड्रोन यात्रे'चे उद्घाटन केले आणि 100 'किसान ड्रोन'ला हिरवा झेंडा दाखवला.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी गरुड एरोस्पेस प्रायव्हेट लिमिटेडच्या पुढाकाराने 'किसान ड्रोन यात्रे'चे उद्घाटन केले आणि भारतातील राज्यांमधील शेतांमध्ये कीटकनाशकांची फवारणी करण्यासाठी भारतातील विविध शहरे आणि गावांमध्ये 100 'किसान ड्रोन' ला झेंडा दाखवला. 100 किसान ड्रोन उत्तर प्रदेश, पंजाब आणि गोवा या भारतातील 16 राज्यांमधील 100 गावांमध्ये सोडण्यात आले.

शेतकरी उच्च क्षमतेच्या ड्रोनचा वापर करून आपली फळे, भाजीपाला, फुले यांसारखी उत्पादने कमी वेळात बाजारात आणू शकतात आणि त्यांचे उत्पन्न वाढवू शकतात.

गरुड एरोस्पेसने पुढील 2 वर्षांत 1 लाख मेड इन इंडिया ड्रोन बनवण्याचे लक्ष्य ठेवले आहे.

कॅनडाने जगातील पहिली वनस्पती-व्युत्पन्न COVID-19 लस मंजूर केली आहे.

वनस्पती-आधारित COVID-19 लस वापरण्यास अधिकृत करणारा कॅनडा हा जगातील पहिला देश बनला आहे. Medicago Inc. (मिडसुबिशी केमिकल आणि फिलिप मॉरिस यांच्या मालकीची बायोफार्मा कंपनी) ची दोन-डोस लस 18 ते 64 वयोगटातील प्रौढांना दिली जाऊ शकते, परंतु 65 आणि त्याहून अधिक वयाच्या लोकांना मिळालेल्या शॉट्सवर फारसा डेटा उपलब्ध नाही.

लस अधिकृत करण्याचा निर्णय 24,000 प्रौढांवर केलेल्या अभ्यासावर आधारित होता ज्याने दर्शविले की लसीचा परिणामकारकता दर COVID-19 रोखण्यासाठी 71% आहे – जरी omicron प्रकार समोर येण्यापूर्वी चाचण्या घेण्यात आल्या. Covifenz हे या लसीला दिलेले नाव आहे. कॅनडाने 56 दशलक्ष अतिरिक्त डोस खरेदी करण्याच्या पर्यायासह या वनस्पती-आधारित लसीचे 20 दशलक्ष डोस खरेदी करण्याचे मान्य केले.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी इंदूरमध्ये 550 टन क्षमतेच्या गोबर-धन प्लांटचे उद्घाटन केले.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी व्हिडिओ कॉन्फरन्सिंगद्वारे मध्य प्रदेशातील इंदूर येथे 550 टन क्षमतेच्या "गोबर-धन (बायो-सीएनजी) प्लांटचे" उद्घाटन केले. हा आशियातील सर्वात मोठा बायो-सीएनजी प्लांट आहे. 150 कोटी रुपये खर्चून त्याची उभारणी करण्यात आली आहे. गोवर्धन प्लांट वेस्ट टू वेल्थ इनोव्हेशन या संकल्पनेवर आधारित आहे. ओला शहरी घरगुती कचरा आणि गुरे आणि शेतातील कचरा हे गोबर धन आहे.

GUIDANCE
G R O U P

वनस्पतींचे फायदे काय आहेत?

- हरितगृह वायू उत्सर्जनात घट, हरित ऊर्जा प्रदान करणे; आणि सेंद्रिय कंपोस्ट खत म्हणून.
- इंदूर गोबर धन बायो सीएनजी प्लांट दररोज सुमारे 17,000 किलो सीएनजी आणि 100 टन सेंद्रिय कंपोस्ट तयार करेल.
- असे गोबर धन बायो सीएनजी प्लांट येत्या दोन वर्षांत 75 मोठ्या महानगरपालिका संस्थांमध्ये स्थापन केले जातील असा प्रस्ताव आहे.

कोब्रा वॉरियर 22: भारत मार्चमध्ये बहु-राष्ट्रीय सरावात सहभागी होणार आहे.

भारतीय हवाई दल युनायटेड किंगडममधील वॉडिंग्टन येथे 06 ते 27 मार्च 2022 या कालावधीत 'एक्सरसाइज कोब्रा वॉरियर 22' नावाच्या बहुराष्ट्रीय हवाई सरावात सहभागी होणार आहे. आयएएफ लाइट कॉम्बॅट एअरक्राफ्ट (एलसीए) तेजस फायटरसह या सरावात सहभागी होणार आहे. यूके आणि इतर प्रमुख हवाई दलांची विमाने. पाच तेजस विमाने युनायटेड किंगडमला जाणार आहेत. IAF C-17 विमान इंडक्शन आणि डी-इंडक्शनसाठी आवश्यक वाहतूक सहाय्य प्रदान करेल.

भारत आणि ओमानने ईस्टर्न ब्रिज-६ हवाई सराव सुरू केला

भारतीय हवाई दल (आयएएफ) आणि रॉयल एअर फोर्स ऑफ ओमान (राफो) यांनी २१ ते २५ फेब्रुवारी २०२२ दरम्यान राजस्थानमधील हवाई दल स्थानक जोधपूर येथे ईस्टर्न ब्रिज-६ या नावाने द्विपक्षीय हवाई सराव आयोजित केला आहे. ईस्टर्न ब्रिज-६ ही या सरावाची सहावी आवृत्ती आहे. या सरावामुळे दोन्ही हवाई दलांमधील ऑपरेशनल क्षमता आणि इंटरऑपरेबिलिटी वाढविण्याची संधी मिळेल.

भारतीय नौदलाचा बहुपक्षीय सराव मिलान 2022 ला सुरुवात

भारतीय नौदलाच्या 'मिलान २०२२' या बहुपक्षीय सरावाची ताजी आवृत्ती २५ फेब्रुवारीपासून विशाखापट्टणमच्या 'सिटी ऑफ डेरिन्ही'मध्ये सुरू होत आहे. मिलान २२ दोन टप्प्यात ९ दिवसांच्या कालावधीत घेण्यात येत असून हार्बरचा टप्पा २५ ते २८ फेब्रुवारी आणि सागरी टप्पा ०१ ते ०४ मार्च दरम्यान होणार आहे. भारत 2022 मध्ये आपल्या स्वातंत्र्याचे 75 वे वर्ष साजरे करीत आहे आणि मिलान 22 ने आपल्या मित्र आणि भागीदारांसह हा मैलाचा दगड साजरा करण्याची संधी प्रदान केली आहे. मिलान 2022 च्या सरावाचा विषय 'कॅमेरेडी - एकात्मता - सहयोग' आहे.

GUIDANCE
GROUP

तिसरा भारत-जपान संयुक्त सराव 'एक्स धर्म गार्डियन-२०२२'

भारत आणि जपान दरम्यान संयुक्त लष्करी सराव "EX DHARMA GUARDIAN-2022" ची तिसरी आवृत्ती 27 फेब्रुवारी ते 10 मार्च 2022 दरम्यान बेलागावी (बेळगाव), कर्नाटक येथे आयोजित केली जाईल. भारतीय लष्कराची १५ वी बटालियन मराठा लाइट इन्फंट्री रेजिमेंट आणि जपानी ब्राउंड सेल्फ डिफेन्स फोर्सेसची (जेजीएसडीएफ) ३० वी इन्फंट्री रेजिमेंट या १२ दिवसांच्या संयुक्त सरावात सहभागी होत आहेत.

महाराष्ट्रात SC उद्योजकांची संख्या सर्वाधिक आहे.

96,805 उद्योगांसह अनुसूचित जातीतील उद्योजकांच्या मालकीच्या सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांच्या (MSME) संख्येत महाराष्ट्र भारताच्या यादीत अव्वल आहे. केंद्रीय एमएसएमई मंत्रालयातील विकास आयुक्त कार्यालयाने सादर केलेल्या आकडेवारीनुसार 42,997 उपक्रमांसह तामिळनाडू आणि 38,517 युनिट्ससह राजस्थान दुसऱ्या आणि तिसऱ्या क्रमांकावर आहे.

चौथा, पाचवा आणि सहावा स्लॉट अनुक्रमे उत्तर प्रदेश (36,913 युनिट), कर्नाटक (28,803 उपक्रम) आणि पंजाब (24,503 युनिट्स) यांचा आहे. साधारणपणे, MSMEs च्या एकूण राष्ट्रीय टॅलीमध्ये अनुसूचित जातीच्या उद्योजकांच्या मालकीच्या उद्योगांचे प्रमाण 6% आहे.

2021 मध्ये भारताचा व्यापार भागीदार म्हणून यूएस पुन्हा अव्वल स्थानावर आहे.

युनायटेड स्टेट्स कॅलेंडर वर्ष 2021 मध्ये \$112.3 अब्ज व्यापारासह भारताचा सर्वोच्च व्यापार भागीदार होत. चीननंतर अमेरिका दुसऱ्या क्रमांकावर आहे. भारत आणि चीनमधील व्यापाराचे मूल्य \$110.4 अब्ज होते. 2020 मध्ये चीन भारताचा अव्वल व्यापारी भागीदार होता आणि अमेरिका दुसऱ्या क्रमांकावर होती. 2019 मध्ये यूएसए भारताचा अव्वल व्यापारी भागीदार होता आणि चीन दुसऱ्या क्रमांकावर होता.

मौल्यवान आणि अर्ध-मौल्यवान खडे, औषधे आणि फार्मास्युटिकल्स, पेट्रोलियम उत्पादने, कॉटन फॅब्रिक्स, वस्त्रे, सागरी उत्पादने, लोखंड आणि पोलाद उत्पादने, विद्युत उपकरणे आणि वाहन घटक या मुख्य वस्तू यूएसला निर्यात केल्या जातात.

021 मध्ये \$10,395 अब्ज डॉलर किमतीचे कच्च्या तेलाची US मधून सर्वात मोठी आयात होती. मोती, मौल्यवान आणि अर्ध-मौल्यवान खडे, पेट्रोलियम उत्पादने, कोळसा, कोक, सेंद्रिय रसायने, सोने, कागद आणि पेपर बोर्ड या आयातीच्या इतर वस्तू आहेत.

भारताच्या पहिल्या दहा व्यापार भागीदारांच्या यादीत हे देखील समाविष्ट आहे:

संयुक्त राज्य

चीन

UAE

सौदी अरेबिया

स्विट्झर्लंड

हॉंगकॉंग

सिंगापूर

इराक

इंडोनेशिया

दक्षिण कोरिया

भारताचे UPI प्लॅटफॉर्म अवलंब करणारा नेपाळ हा पहिला देश बनेल

- भारताच्या UPI प्रणालीचा अवलंब करणारा नेपाळ हा पहिला देश असेल, जो शेजारील देशाच्या, नॅशनल पेमेंट्स कॉर्पोरेशन ऑफ इंडिया (NPCI) च्या डिजिटल अर्थव्यवस्थेत परिवर्तन करण्यात महत्वाची भूमिका बजावेल.
- NPCI इंटरनॅशनल पेमेंट्स लिमिटेड (NIPL), NPCI ची आंतरराष्ट्रीय शाखा, ने सेवा प्रदान करण्यासाठी गेटवे पेमेंट्स सर्व्हिस (GPS) आणि मनम इन्फोटेक यांच्याशी हातमिळवणी केली आहे.
- GPS नेपाळमधील अधिकृत पेमेंट सिस्टम ऑपरेटर आहे. मनम इन्फोटेक नेपाळमध्ये युनिफाइड पेमेंट्स इंटरफेस (UPI) तैनात करेल.
- हे सहकार्य नेपाळमधील मोठ्या डिजिटल सार्वजनिक भल्यासाठी सेवा देईल आणि शेजारच्या देशात इंटरऑपरेबल रिअल-टाइम पर्सन-टू-पर्सन (P2P) आणि व्यक्ती-टू-व्यापारी (P2M) व्यवहारांना चालना देईल.

GUIDANCE
G R O U P

पीआर श्रीजेशने 2021 चा वर्ल्ड गेम्स अॅथलीट ऑफ द इयर पुरस्कार जिंकला

गेल्या वर्षी टोकियो येथे झालेल्या ऑलिम्पिकमध्ये 4 दशकानंतर भारताच्या पदकामध्ये महत्वाची भूमिका बजावणारा गोलरक्षक पी.आर. श्रीजेशला वर्ल्ड गेम्स अॅथलीट ऑफ द इयर 2021 म्हणून घोषित करण्यात आले आहे

श्रीजेशच्या आधी 2020 मध्ये भारतीय महिला हॉकी संघाची कर्णधार राणी रामपाल 2019 मध्ये आपल्या उत्कृष्ट कामगिरीसाठी हा पुरस्कार मिळवणारी पहिली भारतीय खेळाडू ठरली होती. एफआयएचने म्हटले आहे की, 2019 चा पुरस्कार जिंकणारी या आपल्या देशबांधव आणि भारतीय महिला कर्णधार राणीनंतर हा पुरस्कार जिंकणारा श्रीजेश हा दुसरा हॉकीपटू ठरला आहे.

वेन्नई सुपर किंग्ज भारताचा पहिला युनिकॉर्न स्पोर्ट्स एंटरप्राइझ बनला आहे.

इंडियन प्रीमियर लीगच्या (आयपीएल) यशस्वी संघांपैकी एक आणि चार वेळा चॅम्पियन ठरलेल्या वेन्नई सुपर किंग्ज संघाने १५ व्या मोसमापूर्वी विशेष कामगिरी केली आहे. ७६०० कोटी रुपयांचा बाजारहिस्सा असलेला सीएसके हा देशातील पहिला स्पोर्ट्स युनिकॉर्न ठरला आहे, महेंद्रसिंग धोनीच्या नेतृत्वाखालील सीएसकेने गेल्या वर्षी दुबईत आयपीएलचे चौथे विजेतेपद जिंकले होते, ज्यामुळे त्याची ओळख आणखी वाढली आहे. आता त्याचे बाजारमूल्य मूळ युनिट इंडिया सिमेंट्सपेक्षा जास्त झाले आहे. शुक्रवारी इंडिया सिमेंटचे मार्केट कॅप 6,869 कोटी रुपये होते.

चॅम्पियन नीरज चोप्राला लॉरियस वर्ल्ड ब्रेकथ्रू ऑफ द इयर पुरस्कारासाठी नामांकन

टोकियो ऑलिम्पिकमध्ये भारताला अॅथलीटमध्ये सुवर्णपदक मिळवून देणाऱ्या नीरज चोप्राला आता लॉरियस वर्ल्ड ब्रेकथ्रू ऑफ द इयर पुरस्कारासाठी नामांकन मिळाले आहे. डॅनियल मेदवेदेव आणि एम्मा रडुकनू या टेनिस स्टारसह त्याला शॉर्टलिस्ट करण्यात आले आहे. वैयक्तिक ऑलिम्पिक सुवर्णपदक जिंकणारा आणि ट्रॅक अँड फिल्डमध्ये प्रथमच दुसरा भारतीय ठरलेल्या २३ वर्षीय चोप्राने दुसऱ्या प्रयत्नात ८७.५८ मीटर थ्रोसह टोकियोमध्ये सुवर्ण जिंकले होते.

या महान पुरस्कारासाठी नामांकन मिळवणारे नीरज चोप्रा हे केवळ तिसरे भारतीय आहेत. त्याच्याआधी सचिनला या सन्मानासाठी नामांकन मिळालं होतं, तर 2009 साली महिला कुस्तीपटू विनेश फोगटलाही या मानाच्या पुरस्कारासाठी नामांकन मिळालं आहे.

लॉरियस वर्ल्ड ब्रेकथ्रू ऑफ द इयर पुरस्कार हा वर्षातून एकदा दिला जाणारा सन्मान आहे. या पुरस्कारामध्ये अशा खेळाडूंचा गौरव केला जातो ज्यांनी आपल्या कामगिरीने देशाचे नाव उंचावले आहे. लॉरियस स्पोर्ट फॉर गुड फाउंडेशनचे संस्थापक डेमलर आणि रेसेमॉन्ट यांनी १९ मध्ये हा पुरस्कार सुरू केला होता.

वुशु स्टार्स चॅम्पियनशिप: भारताच्या सादिया तारिकने रशियामध्ये सुवर्णपदक जिंकले.

भारतीय वुशु खेळाडू सादिया तारिकने मॉस्को वुशु स्टार्स चॅम्पियनशिप 2022 मध्ये ज्युनियर स्पर्धेत सुवर्णपदक जिंकले आहे. 15 वर्षीय सादिया तारिक ही जम्मू-काश्मीरमधील श्रीनगरची आहे. वुशु स्टार्स चॅम्पियनशिप 22 ते 28 फेब्रुवारी दरम्यान रशियातील मॉस्को येथे आयोजित करण्यात आली आहे. भारतातून 23 कनिष्ठ आणि 15 वरिष्ठ अशा 38 खेळाडूंनी या स्पर्धेत भाग घेतला होता.

दादासाहेब फालके आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सव पुरस्कार २०२२

दादासाहेब फालके आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सव पुरस्कार २०२२ चा मानाचा सोहळा २० फेब्रुवारी रोजी पार पडला. मुंबईत हा कार्यक्रम झाला असून गेल्या वर्षीपासूनच्या सर्वोत्तम कामगिरीचा गौरव यावेळी या कार्यक्रमात करण्यात आला. यावर्षी दादासाहेब फालके आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सव पुरस्कार २०२२ ने भारतीय चित्रपटसृष्टीचे वैभव साजरे केले आणि स्वातंत्र्याची ७७ वर्षे किंवा आझादी का अमृत महोत्सव साजरा केला.

फिल्म ऑफ द इयर पुरस्कार : पुष्पा : द राइज

सर्वोत्कृष्ट चित्रपट पुरस्कार : शेरशाह

सर्वोत्कृष्ट अभिनेत्याचा पुरस्कार : ८३ चित्रपटासाठी रणवीर सिंग

सर्वोत्कृष्ट अभिनेत्री पुरस्कार : मिमी चित्रपटासाठी कृती सॅनॉन

शिओमारा कॅस्ट्रो यांनी होंडुरासच्या पहिल्या महिला राष्ट्राध्यक्ष म्हणून शपथ घेतली.

डाव्या विचारसरणीचे उमेदवार कॅस्ट्रो नोव्हेंबरमध्ये निवडणूक जिंकले होते आणि 27 जानेवारीला त्यांचा शपथविधी होणार आहे. कॅस्ट्रो हे सामाजिक कार्यकर्ते असून उदारमतवादी राजकीय जाणिवेचे प्रतीक आहेत. कॅस्ट्रो यांना सुमारे 53% मते मिळाली. जवळपास निम्मी मते मोजली जाईपर्यंत कॅस्ट्रो विजयी झाल्याचे निश्चित झाले होते, तर सत्ताधारी पक्षाचे उमेदवार व मावळते अध्यक्ष ज्युआन ऑरलॅंडो हर्नांडेझ खूपच मागे पडले होते.

त्यांचे पती आणि माजी अध्यक्ष जोस मॅन्युएल जेल्या यांना २००९ मध्ये लष्कराने केलेल्या उठावात सतेवरून काढून टाकण्यात आले होते

GUIDANCE
G R O U P

सेबीच्या पहिल्या महिला प्रमुख म्हणून माधबी पुरी बुच यांची नियुक्ती

माजी ICICI बँकर, माधबी पुरी बुच यांची अजय त्यागी यांच्या जागी नवीन सिव्युरिटीज अँड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (SEBI) चे अध्यक्ष म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. त्या सेबीच्या पहिल्या महिला प्रमुख आहेत आणि नियामक संस्थेच्या प्रमुख असलेल्या पहिल्या नॉन-आयएसएस देखील आहेत. तिला वित्तीय बाजारपेठेतील तीन दशकांहून अधिक अनुभव आहे आणि 5 एप्रिल 2017 ते 4 ऑक्टोबर 2021 या कालावधीत त्या सेबीच्या पूर्णवेळ सदस्य (WTM) होत्या. SEBI मधील तिच्या कार्यकाळात तिने पाळत ठेवणे, सामूहिक गुंतवणूक योजना आणि यासारखे पोर्टफोलिओ हाताळले.

रमेश देव

मराठी चित्रपट सृष्टीच नाही तर हिंदी चित्रपट सृष्टी गाजवलेल्या रमेश देव यांनी वयाच्या 93 व्या वर्षी अखेरचा श्वास घेतला.

रमेश देव यांनी 1950 च्या सुमारास अभिनय क्षेत्रात काम करण्यास सुरुवात केली होती. पाच ते सहा दशकांच्या चित्रपट कारकिर्दीत रमेश देव यांनी २८७ हिंदी चित्रपट, १९० मराठी चित्रपट आणि ३० नाटकांमधून भूमिका केल्या होत्या. काळानुसार स्वतःमध्ये बदल घडवत दूरचित्रवाणीचे माध्यमही त्यांनी आपलेसे केले. टीव्ही मालिका, चित्रपट निर्मितीतही ते अग्रेसर राहिले. रमेश देव आणि सीमा देव यांनी 'जगाच्या पाठीवर' या चित्रपटात पहिल्यांदा एकत्रित काम केले होते. खरं नाव नलिनी सराफ असणाऱ्या सीमा यांनी चित्रपटांत येताना त्यांचं नाव 'सीमा' असं नाव ठेवलं. त्यानंतर पहिल्याच सिनेमांत रमेश देव यांच्यासोबत झळकलेल्या सीमा यांचा हा चित्रपट तुफान हिट झाला.

रमेश देव यांची कारकीर्द

- रमेश देव यांचा जन्म 30 जानेवारी 1929 रोजी कोल्हापूर येथे झाला होता. ते मूळचे राजस्थानातील जोधपूरचे, ठाकूर घराण्यातील. राजर्षी शाहू महाराज यांच्यामुळे त्यांचे नाव 'देव' झाले.
- १९५१ साली आलेल्या 'पाटलाची पोर' या चित्रपटातून त्यांनी पहिली छोटेखानी भूमिका केली होती.
- 1962 साली आरती या चित्रपटातून खलनायकाच्या भूमिकेतून हिंदीत काम करण्यास सुरुवात.
- शिवसेनेच्या तिकीटावर १९९६ ची कोल्हापूर लोकसभा निवडणूक लढले होते.
- सोलापूर येथे झालेल्या ८८ व्या मराठी नाट्यसंमेलनाचे अध्यक्षपदही त्यांनी भूषवले होते.

- २०१३ मधील ११ व्या पुणे आंतरराष्ट्रीय चित्रपट महोत्सवात (पीआयएफएफ) रमेश देव यांना लाइफटाइम अचिव्हमेंट अवॉर्ड मिळाला आहे.

लता मंगेशकर

- गान कोकिला भारतरत्न लता मंगेशकर यांचे निधन झाले. त्या ९२ वर्षांच्या होत्या.
- मध्य प्रदेशातल्या इंदूर शहरात २८ सप्टेंबर १९२९ रोजी त्यांचा जन्म झाला. त्यांचं जन्मनाव हेमा होतं. मात्र, वडिलांच्या एका नाटकात लतादीदींनी लतिका नावाचं पात्र साकारलं.
- तेव्हापासून सगळेच त्यांना लता म्हणून हाक मारयचे आणि अशाप्रकारे 'लता' हे नाव त्यांना मिळालं.
- १९४२मध्ये लतादीदी १३ वर्षांच्या असतानाच त्यांच्या वडीलांचे हृदयविकाराने निधन झाले. तेव्हा मंगेशकरांचे एक जवळचे नातेवाईक आणि नवयुग चित्रपट कंपनीचे मालक मास्टर विनायक यांनी लतादीदींच्या कुटूंबियांची काळजी घेतली. त्यांनी लतादीदींना गायिका आणि अभिनेत्री म्हणून कामाचा प्रारंभ करून दिला.
- लता मंगेशकर यांनी 'पहिली मंगलागौर' या चित्रपटासाठी पहिल्यांदा पार्श्वगायन केले.
- अनेक ख्यातनाम संगीतकारांची, सुमारे १८०० हून अधिक चित्रपटांतील विविध प्रकारची २२ भाषांतील गाणी त्यांनी गायली आहेत. त्यांची संख्या सुमारे २५ ते ३० हजारांच्या घरात सहज जाते.
- लता दीदींचा सर्व प्रकारच्या जागतिक विक्रमांची नोंद करणाऱ्या गिनीज् बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड्स मध्ये 'जगातील सर्वात जास्त गाणी ध्वनिमुद्रित करणारी गायिका' म्हणून त्यांचा उल्लेख आहे.
- लता मंगेशकर यांनी आनंद घनच्या बॅनरखाली चित्रपटांची निर्मिती आणि संगीतही केले आहे.
- लता मंगेशकर यांना भारतरत्न ते पद्मविभूषण या ४५ पुरस्कारांनी सन्मानित करण्यात आले आहे
- १९६९: पद्मभूषण
- १९८९: पद्मविभूषण
- १९९७: महाराष्ट्र भूषण पुरस्कार
- २००१: महाराष्ट्र रत्न (प्रथम प्राप्तकर्ता)

- 2001 साली लता मंगेशकर यांना 'भारतरत्न' पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले होते. तसेच त्यांना 1989 मध्ये 'दादासाहेब फालके पुरस्कार' देखील प्रदान करण्यात आला होता.

प्रसिद्ध गायक आणि संगीतकार बप्पी लाहिरी यांचे निधन

- ज्येष्ठ गायक आणि संगीतकार बप्पी लाहिरी यांचे वयाच्या 69 व्या वर्षी निधन झाले आहे. ओएसए (अवरोधक स्लीप एपनिया) मुळे त्याचा मृत्यू झाल्याचे डॉक्टरांनी सांगितले.
- १९७०-८० च्या दशकाच्या उत्तरार्धात चलते चलते, डिस्को डान्सर आणि शराबी सारख्या अनेक चित्रपटांमध्ये आयकॉनिक गाणी देण्यासाठी त्यांना प्रेमाने बप्पी दा असे संबोधले जात असे. त्याचबरोबर बॉलिवूडमध्ये त्यांचं शेवटचं गाणं 2020 मध्ये आलेल्या 'बागी' चित्रपटातील 'भंकस' असल्याचं बोललं जात आहे.
- त्याचे खरे नाव अलोकेश लाहिरी होते. बप्पी दा यांचा जन्म १७ नोव्हेंबर १९५२ रोजी पश्चिम बंगालमधील जलपाईगुडी येथे झाला..
- बप्पी लाहिरी यांना सोनं घालणं आणि नेहमी चष्मा घालणं खूप आवडायचं. गळ्यातील जाडजूड सोन्याची चेन आणि हातात मोठ्या अंगठ्या असे अनेक सोन्याचे दागिने परिधान करणे ही त्यांची ओळख होती. बप्पी लाहिरी यांना बॉलिवूडची पहिली रॉक स्टार गायिका असेही म्हटले जाते.
- २०१४ मध्ये त्यांनी भाजपमध्ये प्रवेश केला. २०१४ च्या भारतीय सार्वत्रिक निवडणुकीसाठी पश्चिम बंगालमधील शेरामपूर (लोकसभा मतदारसंघ) येथून त्यांना भाजपचे उमेदवार म्हणून घोषित करण्यात आले आणि ते पराभूत झाले.

ओएसए (अवरोधक स्लीप एपनिया)

झोपेशी आणि श्वासोच्छ्वासाशी संबंधित ही समस्या स्लीप एपनियाचा एक प्रकार आहे, ज्यामध्ये झोपेच्या वेळी एखाद्या व्यक्तीचा श्वास थोडा वेळ थांबतो. ही अशी वेळ आहे जेव्हा एखाद्या व्यक्तीला पुरेसा ऑक्सिजन मिळत नाही.

लक्षणं

- व्यक्तीच्या रक्तदाबात वाढ .
- सतत सुस्ती जाणवत राहते.
- कोणत्याही कामावर लक्ष केंद्रित करू न शकणे.

- त्या व्यक्तीला रात्री घाम फुटतो.
- निसर्गाची चिडचिड होत जाते.
- मूड सिंगची समस्या वाढते.
- दिवसा जास्त झोप लागणे.
- घोरण्याची समस्या बनते.

कारणे

- लठ्ठपणामुळे ही समस्या उद्भवू शकते.
- ही समस्या अनुवांशिकही असू शकते. म्हणजेच कुटुंबात कोणालाही ही समस्या असेल तर भविष्यात त्या व्यक्तीलाही या समस्येला सामोरं जावं लागू शकतं.
- ज्या लोकांना मूत्रपिंड आणि हृदयाशी संबंधित समस्या आहेत त्यांनाही या समस्येचा सामना करावा लागू शकतो.
- न्यूरोमस्क्युलर स्थिती ही अशी स्थिती आहे ज्यामध्ये मेंदू वायुमार्ग आणि झोपेच्या रूपांमुळे संदेश देण्यास असमर्थ आहे, ज्यामुळे ही समस्या उद्भवू शकते.

राहुल बजाज

- देशातले प्रमुख उद्योगपती आणि बजाज ग्रुपचे. प्रमुख राहुल बजाज यांचं 12 फेब्रुवारीला निधन झालं. ते 83 वर्षांचे होते.
- राहुल बजाज यांचा जन्म 10 जून 1938 रोजी झाला. त्यांनी अर्थशास्त्र आणि विधी या विषयांमध्ये आपलं पदवीपर्यंतचं शिक्षण पूर्ण केलं. पुढे त्यांनी हॉर्वर्ड विद्यापीठातून MBA चं शिक्षणही घेतलं.
- राहुल बजाज हे बजाज ऑटोमध्ये रुजू झाल्यानंतर त्यांनी या उद्योगामध्ये कंपनीला पुढे नेण्यात प्रयत्न केले. राहुल बजाज यांनी बजाज ऑटो कंपनीची धुरा सुमारे 50 वर्षं सांभाळली. त्यानंतर गेल्या वर्षी त्यांनी कंपनीच्या अध्यक्षपदाचा राजीनामा दिला होता.
- राजस्थानातील मारवाडी समाजातून येणाऱ्या जमनालाल बजाज यांना त्यांच्या दूरच्या नातेवाईकांनं दत्तक घेतलं होतं. हे नातेवाईक महाराष्ट्रातील वर्ध्यात राहायचे. त्यामुळे वर्ध्यातूनच जमनालाल बजाज यांनी त्यांच्या उद्योगाला सुरुवात केली. त्यानंतर ते महात्मा

गांधीजींच्या संपर्कात आले आणि त्यांच्या आश्रमासाठी जमनालाल बजाज यांनी जमीन दान दिली.

- त्यांना 2001 साली पद्मभूषण पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आलं होतं.

अर्थसंकल्प 2022-23

केंद्रीय अर्थसंकल्पात सूक्ष्म आर्थिक स्तरावर सर्वसमावेशक कल्याणावर लक्ष केंद्रित करून स्थूल आर्थिक स्तरावरील वाढीवर भर देण्यात आला आहे. केंद्रीय वित्त आणि कॉर्पोरेट व्यवहार मंत्री निर्मला सीतारामन यांनी आज संसदेत 2022-23 वर्षासाठीचा केंद्रीय अर्थसंकल्प सादर केला.

अर्थसंकल्पातील महत्वाचे मुद्दे पुढीलप्रमाणे आहेत -

भाग अ

- भारताचा आर्थिक विकास दर 9.2 टक्के राहिल असा अंदाज आहे, जो सर्व मोठ्या अर्थव्यवस्थांमध्ये सर्वाधिक आहे.
- 14 क्षेत्रांमध्ये उत्पादन संलग्न प्रोत्साहन योजनेअंतर्गत 60 लाख नवीन रोजगार निर्माण येत्या ५ वर्षात होणार आहेत.
- उत्पादन संलग्न प्रोत्साहन -पीएलआय योजनेमध्ये 30 लाख कोटी रुपये मूल्याचे अतिरिक्त उत्पादन वाढविण्याची क्षमता आहे.
- पुढच्या 25 वर्षांत भारताच्या स्वातंत्र्यप्राप्तीच्या 100 वर्षपूर्तीकडे वाटचाल करताना यंदाचा अर्थसंकल्प पुढीलचार प्राधान्यक्रमांसह विकासाला चालना देणारा आहे:
 - पीएम गतीशक्ती
 - समावेशक विकास
 - उत्पादकता वाढ आणि गुंतवणूक, उगवत्या संधी, ऊर्जा संक्रमण आणि हवामान संबंधी कृती.
 - गुंतवणुकीसाठी वित्तपुरवठा

पीएम गतिशक्ती

रस्ते, रेल्वे, विमानतळ, बंदरे, मालवाहतूक, जलमार्ग आणि लॉजिस्टिक इन्फ्रास्ट्रक्चर ही पीएम गतिशक्तीला चालना देणारी सात इंजिने आहेत.

पीएम गतिशक्ती राष्ट्रीय बृहद आराखडा

- पीएम गतिशक्ती राष्ट्रीय बृहद आराखड्यामध्येआर्थिक परिवर्तन, अखंड बहुपर्यायी जोडणी आणि लॉजिस्टिक कार्यक्षमतेसाठी या सात इंजिनांचा समावेश असेल.
- नॅशनल इन्फ्रास्ट्रक्चर पाईपलाईनमधील या 7 इंजिनांशी संबंधित प्रकल्प पीएम गतिशक्ती आराखड्याशी संलग्न केले जातील.

रस्ते वाहतूक

- 2022-23 या वर्षात राष्ट्रीय महामार्गांचे जाळे 25000 कि. मी. ने विस्तारले जाईल.
- राष्ट्रीय महामार्ग जाळ्याच्या विस्तारासाठी 20000 कोटी रुपये इतक्या निधीची तरतूद केली जाईल.

बहुपर्यायी लॉजिस्टिक पार्क्स

- 2022-23 या वर्षातचार ठिकाणी बहुपर्यायी लॉजिस्टिक पार्क्स उभारण्यासाठी सार्वजनिक-खाजगी भागिदारीच्या माध्यमातून कंत्राटे दिली जातील.

रेल्वेमार्ग

- स्थानिक व्यवसाय आणि पुरवठा शृंखलांना मदत करण्यासाठी एक स्थानक- एक उत्पादन संकल्पना.
- 2022-23 या वर्षात जागतिक दर्जाचे स्वदेशी तंत्रज्ञान आणि क्षमतावृद्धी कवच अंतर्गत रेल्वेमार्गांच्या जाळ्यात 2000 कि.मी.ची वाढ केली जाईल.
- पुढच्या तीन वर्षांमध्ये 400 उत्कृष्ट वंदे भारत रेल्वेगाड्यांची निर्मितीकेली जाईल.
- पुढच्यातीन वर्षांमध्ये मल्टिमोडल लॉजिस्टिकसाठी 100 पीएमगतिशक्ती कार्गो टर्मिनल विकसित केले जातील.

पर्वतमाला

- सार्वजनिक-खाजगी भागिदारीच्या माध्यमातून पर्वतमाला हा राष्ट्रीय रोपवे विकास कार्यक्रम हाती घेतला जाईल.
- 60 किमी लांबीच्या 8 रोपवे प्रकल्पांसाठी 2022-23 मध्ये कंत्राटे दिले जातील.

समावेशक विकास

शेती

- गहू आणि तांदूळ खरेदीसाठी 1.63 कोटी शेतकऱ्यांना 2.37 लाख कोटी रुपये थेट प्रदान.
- देशभरात रसायने-मुक्त नैसर्गिक शेतीला प्रोत्साहन दिले जाईल. सुरुवातीच्या काळात गंगा नदीलगतच्या 5 किमी रुंद क्षेत्रावरील शेतकऱ्यांच्या जमिनींवर लक्ष केंद्रित करण्यात आले आहे.
- कृषी आणि ग्रामीण उपक्रमांशी संबंधित स्टार्टअप्सना वित्तपुरवठा करण्यासाठी नाबार्ड तर्फे मिश्र भांडवलासह निधीप्रदान केला जाईल.
- पीक मुल्यांकन, जमिनीच्या नोंदींचे डिजिटायझेशन, कीटकनाशके आणि पोषक तत्वांची फवारणीसाठी 'किसान ड्रोन'.

केन बेतवा नदी जोड प्रकल्प

- केन - बेतवा नदीजोड प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीसाठी 1400 कोटी रुपये खर्च.
- केन-बेतवा लिंक प्रकल्पाद्वारे शेतकऱ्यांच्या 9.08 लाख हेक्टर जमिनीला सिंचनाचा लाभ मिळेल.

सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग क्षेत्र

- उद्यम, ई-श्रम, NCS आणि ASEEM पोर्टल परस्परांशी जोडले जातील.
- 130 लाख एमएसएमईना आपत्कालीन पत हमी योजने (ECLGS) अंतर्गत अतिरिक्त पत पुरवठा करण्यात आला.
- आपत्कालीन पत हमी योजनेला मार्च 2023 पर्यंत मुदतवाढ.
- आपत्कालीन पत हमी योजनेअंतर्गत हमी सुरक्षा 50,000 कोटी रुपयांनी वाढवून एकूण 5 लाख कोटी रुपये केले जाईल.
- सूक्ष्म आणि लघु उद्योगांसाठी असलेल्या पत हमी ट्रस्ट अंतर्गत सूक्ष्म आणि लघु उद्योगांसाठी 2 लाख कोटी रुपये अतिरिक्त पतपुरवठा सुलभ केला जाईल.
- 6000 कोटी रुपयांच्या खर्चासह MSME ची कामगिरी वाढवणे आणि वेगवान करणे.

कौशल्य विकास

- डिजिटल इकोसिस्टम फॉर स्किलिंग अँड लाइव्हलीहूड (DESH-Stack e पोर्टल) सुरु केले जाईल जेणेकरून नागरिकांना ऑनलाइन प्रशिक्षणाद्वारे कौशल्य, पुन्हा मिळवण्यासाठी किंवा वाढवण्यासाठी सक्षम केले जाईल.
- ड्रोन शक्ती' आणि ड्रोन-एँज -ए-सर्व्हिस (DrAAS) साठी स्टार्टअप्सना प्रोत्साहन दिले जाईल.

शिक्षण

- PM eVIDYA चा 'वन क्लास-वन टीव्ही चॅनल' कार्यक्रम 200 टीव्ही चॅनेलपर्यंत वाढवला जाणार आहे.
- महत्वपूर्ण विचार कौशल्य आणि हुबेहूब शैक्षणिक वातावरणाला चालना देण्यासाठी आभासी प्रयोगशाळा आणि कौशल्य ई-लॅबची स्थापना केली जाईल.
- डिजिटल शिक्षकांद्वारे वितरणासाठी उच्च दर्जाची ई-सामग्री विकसित केली जाईल.
- वैयक्तिकृत शिक्षण अनुभवासह जागतिक दर्जाच्या दर्जेदार सार्वत्रिक शिक्षणासाठी डिजिटल विद्यापीठाची स्थापना केली जाईल.

आरोग्य

- राष्ट्रीय डिजिटल आरोग्य परिसंस्था विकसित करण्यासाठी एक खुले व्यासपीठ.
- दर्जेदार मानसिक आरोग्य समुपदेशन आणि काळजी सेवांसाठी 'राष्ट्रीय टेली मानसिक आरोग्य कार्यक्रम' सुरु केला जाईल.
- NIMHANS हे नोडल केंद्र आणि इंटरनॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी-बंगलोरचे (IIITB) तंत्रज्ञान सहाय्य प्रदान करून उत्कृष्टतेच्या 23 टेली-मानसिक आरोग्य केंद्रांचे नेटवर्क स्थापित केले जाईल.

सक्षम अंगणवाडी

- मिशन शक्ती, मिशन वात्सल्य, सक्षम अंगणवाडी आणि पोषण 2.0 द्वारे महिला आणि मुलांना एकात्मिक लाभ.
- दोन लाख अंगणवाड्या सक्षम अंगणवाड्यांमध्ये अद्ययावत केल्या जातील.

प्रत्येक घरी नळाद्वारे पाणीपुरवठा

हर घर, नल से जल अंतर्गत 2022-23 मध्ये 3.8 कोटी कुटुंबांना पाणीपुरवठा करण्यासाठी 60,000 कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.

सर्वासाठी आवास

पीएम आवास योजनेअंतर्गत 2022-23 मध्ये 80 लाख घरे पूर्ण करण्यासाठी 48,000 कोटी रुपयांची तरतूद.

ईशान्येकडील प्रदेशासाठी पंतप्रधानांचा विकास उपक्रम (PM-DEVINE)

- ईशान्येकडील प्रदेशात पायाभूत सुविधा आणि सामाजिक विकास प्रकल्पांना निधी देण्यासाठी PM-DevINE ही नवीन योजना सुरु करण्यात आली आहे.
- या योजनेतर्गत युवक आणि महिलांसाठी उपजीविका उपक्रम सक्षम करण्यासाठी 1,500 कोटी रुपयांची प्रारंभिक तरतूद करण्यात आली आहे.

चैतन्यपूर्ण गावे कार्यक्रम

विरळ लोकसंख्या, मर्यादित संपर्क सुविधा आणि उत्तर सीमेवरील पायाभूत सुविधा असलेल्या सीमावर्ती गावांच्या विकासासाठी व्हायब्रंट व्हिलेज प्रोग्राम अर्थात चैतन्यमय गावे कार्यक्रम हाती घेण्यात आला आहे.

बँकिंग

दीड लाख टपाल कार्यालयांपैकी 100% कार्यालये कोअर बँकिंग प्रणालीत सामील होणार

शेड्युल्ड वाणिज्य बँका 75 जिल्ह्यांमध्ये 75 डिजिटल बँकिंग केंद्रे (DBUs) उभारणार

इ- पारपत्र

विप व भविष्यवेधी तंत्रज्ञानाचा वापर केलेली पारपत्रे दिली जाणार

शहरी नियोजन

- बांधकाम उपनियम , शहर नियोजन योजना (TPS) व संक्रमणाभिमुख विकास (TOD) यांचे आधुनिकीकरण होणार
- शहरी भागात इ वाहनांच्या चार्जिंग केंद्रांची कार्यक्षमता वाढवण्यासाठी बॅटरी अदलाबदल योजना सुरु करणार

भूमी अभिलेख व्यवस्थापन

भूमी अभिलेखांच्या माहिती तंत्रज्ञान आधारित व्यवस्थापनासाठी प्रत्येक भूखंडाला विशिष्ट ओळख क्रमांक दिला जाणार

कंपनी बंद करण्यासाठीची प्रक्रिया वेगवान करणार

कंपनी बंद करण्यासाठीची प्रक्रिया लवकर पूर्ण व्हावी यासाठी खास केंद्रे (C-PACE) सुरु करणार

AVGC प्रोत्साहन कृती दल

अनिमेशन, विहजुअल इफेक्ट्स , गेमिंग आणि कॉमिक उद्योगातील संपूर्ण क्षमता वापरता यावी यासाठी प्रोत्साहन कृती दल स्थापन करणार

दूरसंचार क्षेत्र

उत्पादन आधारित प्रोत्साहन (PLI) योजनेअंतर्गत 5G सेवांना पूरक परिसंस्था उभारण्यासाठी संरचना आधारित उत्पादनाची योजना सुरु करणार

निर्यात प्रोत्साहन

विशेष आर्थिक क्षेत्र (SEZ) कायदा बदलून त्याऐवजी नवीन कायदा आणला जाणार, त्यामुळे व्यवसाय व सेवा केंद्रांच्या विकासात राज्यांना भागीदार होता येईल.

संरक्षण क्षेत्रात आत्मनिर्भरता

- 2022-23 सालात स्वदेशी उद्योगांसाठी 68 टक्के भांडवल संपादनाची तरतूद, जी 2021-22 मधील 58 टक्क्यांहून जास्त आहे.
- संरक्षण संशोधन व विकासाचे क्षेत्र शैक्षणिक क्षेत्र , उद्योग आणि स्टार्ट अप्स साठी खुले करणार चाचणी व प्रमाणीकरणासाठी एक स्वतंत्र संस्था स्थापित करण्यात येईल

नवोदय (SUNRISE) संधी

कृत्रिम बुद्धिमत्ता, भू अवकाशीय (GeoSpatial) यंत्रणा, ड्रोन्स , सेमीकंडक्टर व त्याची परिसंस्था, अवकाश अर्थव्यवस्था, जेनोमिक्स व औषधनिर्माण, हरित ऊर्जा आणि स्वच्छ वाहतूक यंत्रणा, अशा नवोदय (Sunrise) संधी च्या क्षेत्रात संशोधन व विकासासाठी सरकार योगदान देणार

ऊर्जा परिवर्तन आणि हवामान संबंधित कृती

- उत्पादन आधारित प्रोत्साहन योजनेअंतर्गत उच्च कार्यक्षमतेच्या सौर मोड्यूल उत्पादनासाठी 19 हजार 500 कोटी रुपयांची अतिरिक्त तरतूद , 2030 सालापर्यंत 280 गिगावॅट सौर ऊर्जा उत्पादनाचे उद्दिष्ट

- औष्णिक विद्युत कारखान्यांमध्ये 5 ते 7 टक्के बायो मास पेलेट्स चा वापर करणार
- प्रतिवर्षा 38 MMT कर्बवायूचे उत्सर्जन कमी होणार
- शेतकऱ्यांना वाढीव उत्पन्न व स्थानिकांना रोजगाराच्या संधी
- शेतजमिनीवर पिकांची धाटे जाळणे कमी करण्यासाठी मदत
- उद्योगांसाठी कोळशाचे रसायनांमध्ये रूपांतर आणि कोळशाच्या गॅसिफिकेशन साठी चार पथदर्शी प्रकल्पांची उभारणी
- शेत परिसर वनीकरणाचे (Agroforestry) काम करू इच्छीणाऱ्या अनुसूचित जाती व जमातींच्या शेतकऱ्यांना आर्थिक मदत

सार्वजनिक भांडवल गुंतवणूक

- खाजगी गुंतवणूक व मागणी वाढवण्यासाठी 2022-23 मध्ये सरकारतर्फे सार्वजनिक गुंतवणूक होत राहणार
- सध्याच्या 5.54 लाख कोटी रुपयांच्या भांडवली खर्चाच्या तरतुदीत 35.4 % वाढ करून 2022-23 मध्ये ती 7.50 लाख कोटी रुपयांवर नेणार.
- 2022-23 मधील तरतूद सकल देशांतर्गत उत्पादनाच्या (GDP) 2.9% असेल.
- 2022-23 मधील केंद्र सरकारचा प्रत्यक्ष भांडवली खर्च 10.68 लाख कोटी रुपये असेल, जो सकल देशांतर्गत उत्पादनाच्या (GDP) 4.1% असेल.

जीआईएफटी (GIFT)-आईएफएससी

- जीआईएफटी शहरांमध्ये जागतिक दर्जाच्या परदेशी विद्यापीठांना परवानगी देण्यात येईल.
- आंतरराष्ट्रीय नियमानुसार विवादांचा वेळेत निपटारा होण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय लवाद केंद्राची स्थापना करण्यात येणार.

संसाधनांची जुळवणी

- डेटा केंद्र आणि ऊर्जा भांडार प्रणालीला पायाभूत आराखडा दर्जा प्रदान केला जाणार
- गुंतवणूक निधी आणि खासगी इविवटीमध्ये गेल्या वर्षी 5.5 लाख कोटी रुपयांपेक्षा अधिक गुंतवणूक झाली आहे आणि सर्वात मोठे स्टार्टअप आणि विकास प्रणालीमध्ये सुविधा देण्यात आली. यातील गुंतवणूक आणखी वाढवण्यासाठी प्रयत्न सुरु आहेत.

- सनराइज क्षेत्रांसाठी ब्लेंडिंग निधिला प्रोत्साहन (Blended funds) देण्यात येणार
- हरित पायाभूत आराखड्यासाठी सार्वभौम हरित रोखे जारी करण्यात येणार.

डिजिटल रुपया

भारतीय रिझर्व्ह बँकेतर्फे 2022-23 पासून डिजिटल रुपयाची सुरुवात

राज्यांना अधिक आर्थिक अवकाश उपलब्ध करून देणार

- 'भांडवली गुंतवणुकीसाठी राज्यांना आर्थिक मदत देण्यासाठीची योजना' कार्यान्वित करण्यासाठी वाढीव खर्चाची तरतूद: -
- अर्थसंकल्पीय अंदाजपत्रकातील 10,000 कोटी रुपयांची तरतूद विद्यमान वर्षासाठीच्या सुधारित अंदाजपत्रकात वाढवून 15,000 कोटी करण्यात आली.
- अर्थसंकल्पातील समग्र गुंतवणुकीला प्रेरक सहाय्य करण्यासाठी राज्यांना 2022-23 मध्ये 1 लाख कोटी रुपयांचा निधी; राज्यांना देण्यात येणाऱ्या नेहमीच्या कर्जाव्यतिरिक्त हे 50 वर्षांसाठीचे व्याजमुक्त कर्ज असेल
- वर्ष 2022-23 मध्ये राज्यांना त्यांच्या सकल राष्ट्रीय उत्पादनाच्या 4% इतकी वित्तीय तूट मंजूर आणि त्यापैकी 0.5% उर्जा क्षेत्रातील सुधारणांशी बांधील

वित्तीय व्यवस्थापन

- वर्ष 2021-22 मधील अर्थसंकल्पीय अंदाजपत्रक: 34.83 लाख कोटी रुपये
- वर्ष 2021-22 चे सुधारित अंदाजपत्रक: 37.70 लाख कोटी रुपये
- वर्ष 2022-23 मधील एकूण व्यय अंदाजे 39.45 लाख कोटी रुपये
- वर्ष 2022-23 मधील कर्जाशिवायची एकूण येणी अंदाजे 22.84 लाख कोटी रुपये
- विद्यमान वर्षातील वित्तीय तूट: स्थूल राष्ट्रीय उत्पादनाच्या 6.9% (अर्थसंकल्पीय अंदाजपत्रकातील अंदाजित 6.8%च्या तुलनेत)
- वर्ष 2022-23 मधील वित्तीय तूट स्थूल राष्ट्रीय उत्पादनाच्या अंदाजे 6.4%

भाग ब

प्रत्यक्ष कर

स्थिर आणि अंदाजित कर रचनेचे धोरण यापुढे सुरु ठेवण्यासाठी:

- विश्वासार्ह कर रचना निर्माण करण्यासाठीची दूरदृष्टी.
- कर प्रणाली अधिक सोपी करून करविषयक विवाद कमी करणे

नव्या 'अद्ययावत कर विवरण' पद्धतीची सुरुवात

- अतिरिक्त कर भरणा झाल्यास अद्ययावत कर विवरण सादर करण्याची तरतूद
- आधी जाहीर करण्यास चुकून राहून गेलेले उत्पन्न जाहीर करणे करदात्यांना शक्य होणार
- संबंधित करनिर्धारण वर्ष संपल्यापासून दोन वर्षांच्या कालावधीत कर विवरण सादर करता येणार

सहकारी संस्था

- सहकारी संस्थांनी भरावयाचा पर्यायी किमान कर 18.5% वरून कमी करून 15% करणार
- सहकारी संस्था आणि कंपन्या यांच्यासाठी समान पातळीची तरतूद करणे
- एकूण उत्पन्न 1 कोटी रुपयांहून अधिक आणि 10 कोटी रुपयांपर्यंत असलेल्या सहकारी संस्थावरील अधिभार 12% वरून कमी करून 7% केला

दिव्यांग व्यक्तींना करात सवलत

पालक अथवा सांभाळकर्त्यांचे वय 60 वर्षे झाल्यावर विमा योजनेतून मिळणारे निवृत्तीवेतन आणि एकत्रित रकमेचा लाभ अवलंबून असलेल्या दिव्यांग व्यक्तीला देण्यात येणार

एनपीएस अर्थात राष्ट्रीय निवृत्तीवेतन योजनेतील योगदानात समानता

- राज्य सरकारी कर्मचाऱ्यांच्या एनपीएस खात्यामधील नियोक्त्यांच्या योगदानावरील कर वजावट मर्यादा 10 टक्क्यावरून 14 टक्के करण्यात आली.
- त्यांना केंद्र सरकारी कर्मचाऱ्यांच्या पातळीवर आणण्यात आले आहे.
- सामाजिक सुरक्षा लाभात वाढ होण्यास मदत होणार

GUIDANCE

स्टार्ट अप्स साठी प्रोत्साहनपर मदत

- कर लाभ घेणाऱ्या पात्र स्टार्ट अप्ससाठी सहभागी होण्याचा कालावधी एका वर्षाने म्हणजे 31 मार्च 2023 पर्यंत वाढविला. यापूर्वी हा कालावधी 31 मार्च 2022 ला संपत होता.

सवलतीच्या कर रचनेअंतर्गत दिले जाणारे प्रोत्साहन

कलम 115बीएबी अंतर्गत निर्मिती अथवा उत्पादन सुरु होण्याची शेवटची तारीख एका वर्षाने लांबवून 31 मार्च 2023 पासून वाढवून 31 मार्च 2024 करण्यात आली.

आभासी डिजिटल मालमतेवर कर आकारणीची योजना

- आभासी डिजिटल मालमतेसाठी विशिष्ट कर रचनेची सुरुवात
- कोणत्याही आभासी डिजिटल मालमतेतून कोणत्याही प्रकारच्या उत्पन्नाच्या हस्तांतरणावर 30% दराने कर आकारणी

करविषयक दाव्यांचे व्यवस्थापन

- ज्या प्रकरणात कायदेविषयक समस्या उच्च न्यायालय अथवा सर्वोच्च न्यायालयात प्रलंबित असलेल्या खटल्याशी साधर्म्य साधणारी असेल अशा परिस्थितीत न्यायालयातून त्या समस्येविषयी निर्णय होईपर्यंत आयकर विभागाकडून अर्ज सादरीकरण प्रलंबित ठेवण्यात येईल.
- करदाते आणि आयकर विभाग यांच्यातील विवादांची पुनरावृत्ती कमी करण्यासाठी याची मोठी मदत होईल.

आयएफएससी अर्थात भारतीय आर्थिक प्रणालीसाठीच्या संकेतांकासाठी कर विषयक प्रोत्साहन

विशिष्ट परिस्थितींमध्ये खालील बाबतीत करातून सूट देण्यात येईल

अनिवासी भारतीय नागरिकांचे परदेशी डेरीन्हेटिव्हज सारख्या साधनांतून होणारे उत्पन्न

अधिभाराचे सुसूत्रीकरण

- एओपी AOPs (कराराची अंमलबजावणी करण्यासाठी स्थापन केलेला गट) वरच्या अधिभाराची कमाल मर्यादा 15 टक्के निर्धारित करण्यात आली आहे.
- एओपी आणि व्यक्तिगत कंपनी यांच्यामधली अधिभाराची विषमता कमी करण्यासाठी हे पाऊल उचलण्यात आले आहे.
- कोणत्याही प्रकारच्या मालमतेचे हस्तांतरण करण्यातून उत्पन्न झालेल्या दीर्घकालीन भांडवली नफ्यावरच्या
- अधिभाराची कमाल मर्यादा 15 टक्के राहिल.
- स्टार्ट अप्स समुदायाला यामुळे चालना मिळेल.

आरोग्य आणि शिक्षण उपकर

- उत्पन्न आणि नफ्यावरच्या कोणत्याही अधिभार किंवा उपकराला व्यवसाय खर्च म्हणून परवानगी नाही.
- कर चुकवेगिरीला प्रतिबंध
- शोध आणि सर्वेक्षण कारवाईदरम्यान आढळलेल्या अघोषित संपत्तीवर तोटा सेट ऑफ करण्यासाठी परवानगी नाही.

उद्गम कर तरतुदींचे सुसूत्रीकरण

- व्यवसाय प्रोत्साहन धोरण म्हणून एजंटकडे हस्तांतरित करण्यात आलेले लाभ, एजंटसाठी करपात्र असतील.
- वित्तीय वर्षात अशा लाभाचे मूल्य 20,000 रुपयांपेक्षा जास्त असल्यास असे लाभ देणाऱ्या व्यक्तीसाठी कर वजावटीची तरतूद

अप्रत्यक्ष कर

वस्तू आणि सेवा करात लक्षणीय प्रगती

महामारी असूनही वस्तू आणि सेवा कराचा उत्साहवर्धक महसूल – या वृद्धीसाठी करदाते प्रशंसेला पात्र

विशेष आर्थिक क्षेत्र

एसईझेडचे सीमाशुल्क प्रशासन संपूर्णतः माहिती तंत्रज्ञान संचालित असेल आणि सीमाशुल्क राष्ट्रीय पोर्टलवर कार्य करेल, जे 30 सप्टेंबर 2022 पासून अंमलात येईल.

सीमाशुल्क सुधारणा आणि शुल्क दर बदल

फेसलेस सीमा शुल्क पूर्णपणे आकाराला आले आहे. कोविड-19 महामारी दरम्यान सीमा शुल्क विभागाने विपरीत परिस्थितीतही चापल्य आणि संकल्प यांचे दर्शन घडवत असाधारण आघाडीचे कार्य केले आहे.

प्रकल्प आयात आणि भांडवली वस्तू

- भांडवली वस्तू आणि प्रकल्प आयातीसंदर्भातले सवलतीचे दर टप्पाटप्प्याने हटवत आणि 7.5 टक्के माफक शुल्क लावण्याचा प्रस्ताव; देशांतर्गत क्षेत्र आणि मेक इन इंडियाच्या वृद्धीसाठी पोषक
- देशात निर्मिती होत नाही अशा प्रगत यंत्रसामग्रीसाठी विशिष्ट सूट जारी राहिल.

- भांडवली वस्तूंच्या देशांतर्गत उत्पादनाला प्रोत्साहन देण्यासाठी बॉल स्कू, लिनियर मोशन गार्ड यावर काही सूट देण्यात येत आहे.

सीमाशुल्क सूट आणि शुल्क सुलभीकरण यांचा आढावा

- 350 हून अधिक सूट संदर्भातले प्रस्ताव हळूहळू हटवण्यात येतील, कृषी उत्पादने, रसायने, वस्त्र, वैद्यकीय उपकरणे आणि औषधे यांचा समावेश आहे, ज्यांची देशांतर्गत पुरेशी क्षमता आहे.
- रसायने, खते आणि धातू यासारख्या क्षेत्रात सीमाशुल्क आणि शुल्क रचना सुटसुटीत करण्याने, विवाद कमी राखल्याने तसेच भारतात निर्मिती होऊ शकणाऱ्या वस्तूंवरची सुट हटवल्याने मेक इन इंडिया आणि आत्मनिर्भर भारत अभियानाला बळकटी मिळेल.

क्षेत्रनिहाय प्रस्ताव

इलेक्ट्रॉनिक्स

- इलेक्ट्रॉनिक्स स्मार्ट मीटर, ऐकणे किंवा धारण करण्यायोग्य उपकरणांच्या देशांतर्गत निर्मितीला सुलभ करण्याच्या दृष्टीने श्रेणी बद्ध दर निश्चित करण्यासाठी सीमाशुल्क दर कॅलिब्रेट केले जातील.
- अधिक वृद्धी असणाऱ्या इलेक्ट्रॉनिक वस्तूंच्या देशातल्या निर्मितीसाठी, मोबाईल फोन चार्जर ट्रान्सफोर्मरचे भाग, मोबाईल कॅमेरा मोड्यूलच्या कॅमेरा लेन्स आणि विशिष्ट इतर वस्तूसाठी शुल्कात सूट देण्यात येईल.

GUIDANCE
G R O U P